

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar
Környezetjogi és Versenyjogi Tanszék

SPORTKÖZVETÍTÉSI JOGOK AZ EURÓPAI UNIÓS ÉS A MAGYAR VERSENYJOGBAN

(TDK dolgozat)

BURJÁN Anna

Témavezető:

Dr. Szilágyi Pál, egyetemi docens

Budapest

2016

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés.....	1
1.1.	Sport és globalizáció.....	1
1.2.	A sport és média összefonódása	2
1.3.	A sportközvetítések és az uniós jog.....	3
2.	Az Európai Unió versenyjogának sport vonatkozású kérdésekben való alkalmazhatósága	5
2.1.	Vállalkozások és vállalkozások társulásai a sportban	8
2.2.	A verseny korlátozása.....	10
2.2.1.	A releváns piac meghatározása	11
2.2.2.	Versenykorlátozó megállapodások	14
2.3.	A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége.....	32
2.4.	Új irányok a közvetítési jogok értékesítésében.....	33
3.	Sportközvetítési jogok értékesítése és a magyar versenyjog.....	34
3.1.	Bevezetés.....	34
3.2.	A sportszövetség vállalkozási minősége.....	34
3.3.	A releváns piac meghatározása.....	35
3.4.	A közvetítési jogok kollektív értékesítése	36
3.5.	A társadalom számára nagy jelentőséggel bíró események szabályozása, avagy kivétel a kizárólagosság alól.....	37
4.	Összefoglalás	39
	Bibliográfia.....	41

1. Bevezetés

1.1. Sport és globalizáció

A versenyszerűen űzött sport hosszú múltra tekint vissza. Elsőként az olümpiai játékokat emelhetjük ki, melyeket Zeusz tiszteletére rendeztek az ókori Görögországban. Habár a sportolók különböző formákban való díjazása már ebben az időben is megfigyelhető,¹ a sport gazdasággal való összefonódása inkább a modern sport sajátja lesz. Ehhez számos tényező hozzájárult. A gazdasági-politikai események mellett kiemelkedő jelentősége volt többek között a globalizációs folyamatoknak, a tudomány és technika fejlődésének, valamint a média térnyerésének.² Kijelenthető tehát, hogy a globalizáció „elsősorban a kommunikációs rendszerek fejlődéséből eredeztethető.” Immár egyetemleges jellegű a gazdasági vállalkozások sportszektorban való részvétele, melynek következményeként a sport, mint iparág területén erős piacosodás megy végbe.

A sport mint társadalmi alrendszer szerkezetére a piaci igények növekedésének és a gazdasági szektor fokozódó bekapcsolódásának is hatása volt. Mindez a piaci szereplők differenciálódását eredményezte, így pl. a sportszergyártó cégek termékei fokozatosan egyre szélesebb piacot fednek le. Ne feledkezzünk meg a profi sportklubokról sem, melyek működtetése gazdasági társaságok formájában történik.³ A tőke és a befektetés, továbbá a munkaerő mellett a kulturális szimbólumok és ideológiák szabad áramlása jelenti azt a három kulcsfogalmat, melyen a sport globalizációja alapszik. Ugyanakkor a sportglobalizációval kapcsolatos kritikákat sem lehet figyelmen kívül hagyni, melyek a sportolók, sportklubok, országok és egyéb szereplők közötti egyenlőtlenségek erősödésére figyelmeztetnek.⁴

A globalizációs hatások erősítésében az Európai Uniónak is fontos szerepe volt. Ez a politikai-gazdasági, sőt kulturális közösség hozzájárult az élsport globális jellegének erősödéséhez, különösen bizonyos professzionális piacképes sportágakban.⁵

A jelentős sportesemények népszerűsége és egyre nagyobb elterjedtsége három okra vezethető vissza, melyek közül kettő közvetlenül a médiához kapcsolódik. Elsőként a tömegkommunikációs eszközök fellendülését kell megemlíteni, különös tekintettel a kábeltelevízió virágzására, mely példa nélkül álló globális közönséget teremtett az olimpiához

¹ ÁCS Pongrác: *Nemzetközi és hazai sportgazdasági trendek*, Sportszakember-továbbképzési konferenciasorozat kiadványa, Nemzeti Sportszövetség, Budapest.

² FÖLDESINÉ SZABÓ Gyöngyi, Gál Andrea és Dóczi Tamás: *Sportszociológia*, Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF), Budapest, 2010 [a továbbiakban: Földesiné: Sportszociológia...] 13.

³ DÓCZI Tamás: *Sport és globalizáció: a 21. század kihívásai*, Kalokagathia, 2007. (45. évf.) 1-2. szám [a továbbiakban: Dóczi: Sport...] 9–10.

⁴ FÖLDESINÉ: *Sportszociológia...* im. 164.

⁵ Uo. 165–166.

és labdarúgó világbajnoksághoz hasonló eseményeknek. Másodsorban a sport-média-üzlet hármasszögét emelhetjük ki mint a sport 20. századi átalakítóját. A csomagok készítésének gondolata volt az a további elem, mely a szponzorokat a sport területére csalogatta, egységet teremtve a szponzori jogok, a kizárólagos közvetítési jogok és merchandizing területén.⁶ A média tehát összességében központi funkciót töltött be a sport és kultúra globalizációjában.

1.2.A sport és média összefonódása

A sportot középpontba helyező televíziózás gazdasági és kulturális hordereje az évek folyamán lépésről lépésre terjedt el szerte a világon, ugyanakkor az is elmondható, hogy a sport és a média kapcsolatát az elmúlt évtizedek során egyfajta egymásrautaltság jellemezte.⁷ Annak a ténye, hogy az egyik sikert tudott felmutatni, majdnem minden esetben közvetett módon a másiknak is tulajdonítható volt. Összekapcsolódásukból kölcsönösen profitáltak, hiszen a sport tökéletes lehetőség a nézőszám emelésére, hasonlóképp a sportszektor számára is bevételnövelő hatással bír a televíziós szereplés.⁸

A második világháborút követő időszakra tehető a sport és gazdaság összefonódása. Ennek fő mozgatórugói többek között a professzionalizálódás, az internacionalizálódás és az üzletiesedés voltak.⁹ A jelenség az 1960-as években ütötte fel a fejét és a labdarúgás fokozatosan a pálya melletti reklámokkal, szponzorálással, televíziós reklámokkal és a klubok saját termékpalettájának kereskedelmével nőtt össze. Az angol klubok számára egy újfajta törekvés vált láthatóvá: jelentős volt a pályán kívüli kereskedelmi tevékenységekből eredő bevételeik arányának növelése a jegybevételek összegét is meghaladó mértékben.¹⁰

A sport és média kapcsolata a kölcsönösség talaján áll. A média képviselői olyan üzleti kapcsolatot alakítottak ki a sportintézményekkel, melyben nagy mértékben befolyásolni tudták az üzleti kapcsolat feltételeit.¹¹ A televízió mint médium nem csak közvetítette és közvetíti a sporteseményeket. Olyan meghatározó jelenséggé jelenik meg a sport területén, mellyel lehetőséget teremtett saját maga számára az egyes sportágak szervezeti rendszerének és igazgatásának befolyásolására is! Nem véletlenül hangoztatják, hogy a média sport egész

⁶ HORNE John és MANZENREITER Wolfram (szerk.): *Sports mega-events: social scientific analyses of a global phenomenon*. (Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 2006) 30.

⁷ COAKLEY Jay és DUNNING Eric (szerk.): *Handbook of sport studies*. (London: SAGE Publications, 2002) [a továbbiakban: COAKLEY és DUNNING: *Handbook...*] 291.

⁸ CASHMORE, Ellis: *Making sense of sports*. (London, New York: Routledge, 1996) [a továbbiakban: CASHMORE: *Making sense...*] 195., 197.

⁹ COAKLEY és DUNNING: *Handbook...* im. 296.

¹⁰ GIULIANOTTI, Richard: *Football – A Sociology of the Global Game*. (Cambridge: Polity Press; Malden: Blackwell Publishing, 1999) [a továbbiakban: GIULIANOTTI: *Football...*] 88.

¹¹ COAKLEY és DUNNING: *Handbook...* im. 292.

fejlődésére kiható kritikus és döntő faktor.¹² Ezek után nem csoda, hogy egy-egy sportesemény műsorra kerüléséhez eleinte még a sportszövetségeknek kellett fizetni. A helyzet azonban megváltozott a sportesemények piaci értékének felismerésével. Mára már a sportközvetítési jogok tulajdonosai jelentős bevételre tesznek szert a közvetítési jogok értékesítésével.¹³

A sportszervezeteken belül máig tartó viták vannak a közvetítések sportesemények látogatottságára gyakorolt hatásáról.¹⁴ Utóbbi miatt eleinte számos klubvezető vonakodott az élő sportközvetítések engedélyezésétől.¹⁵ Azonban a közönség számát egyebek mellett a klub története és hagyományai, a tabellán éppen elfoglalt helye, az időjárás, a sztárjátékosok szereplése és számos olyan elem determinálja, melyek közül a televíziós közvetítés csak egy.¹⁶

A közönség a sporttal kapcsolatos információk jelentős hányadát ma már a tömegkommunikációs eszközök közvetítésével szerzi, a televíziós közvetítéseknek köszönhetően pedig saját otthonunkban élhetjük át a mérkőzések izgalmait. Nem hagyhatóak azonban figyelmen kívül azok a negatívumok, melyek a média növekvő befolyásával párhuzamosan bukkantak fel. A közvetítéseket érő egyik legnagyobb kritika, hogy a médium túlságosan is kontrollálni tudja a játék idejét és tempóját. Hasonló probléma, ha a tévétársaságok időbeosztása alakítja a labdarúgó mérkőzések beosztását, nem beszélve arról, hogy mindez csökkenti a kisebb csapatok szurkolói bázisát. Végül, de nem utolsó sorban egy későbbiekben is felmerülő problémát kell megemlítenünk: a közvetítési jogokért kapott bevételek klubok közötti egyenlőtlen elosztását, mely a nagyobb csapatok számára esélyt jelent a további gazdagodásra.¹⁷

1.3.A sportközvetítések és az uniós jog

A jog és a sport kapcsolatában új korszakot alapozott meg a televízió ipar privatizációja és média szektor technológiai fejlődése. A médiapiacok szabályozása az 1980-as években még az országok belügyébe tartozott. Ebben az időszakban a televíziós szektort számos országban duopóliumok, vagy monopóliumok uralták. Tipikus példáját ennek az Egyesült Királyságban találjuk meg, a British Broadcasting Company (BBC) és az Independent Television (ITV) részvételével működő duopólium képében. A korszak másik jellemző vonása a kereskedelmi

¹² CASHMORE: *Making sense...* 204.

¹³ FÖLDESINÉ: *Sportszociológia...* im. 150.

¹⁴ COAKLEY és DUNNING: *Handbook...* im. 294.

¹⁵ GUILANOTTI: *Football...* im. 95.

¹⁶ COAKLEY és DUNNING: *Handbook...* im 294.

¹⁷ GUILANOTTI: *Football...* im. 95.

televíziók Európa-szerte csekély számában mutatkozik meg. Változás a '90-es években tapasztalható, amikor ezekből már közel 60 működik. Innentől kezdve a sportszektor a maga előnyére fordította a kábeltelevízió törekvését azáltal, hogy elkezdte elérverezni a sportesemények közvetítésére szóló jogot a legtöbbet kínáló közvetítőnek. Ennek a tendenciának a legnagyobb nyertese az európai futball lett.¹⁸

¹⁸ STEWART Steven, *The Development of Sport Law in the European Union, in Globalisation and Competition law aspects of European Broadcasting Sport Rights* (16) Sports Lawyers Journal 2009/1. [a továbbiakban: STEWART: The Development...] 202.

2. Az Európai Unió versenyjogának sport vonatkozású kérdésekben való alkalmazhatósága

Miután az Európai Unió egy gazdasági célok megvalósítására koncentrálnó szervezet, a sportot is elsősorban gazdasági oldaláról közelíti meg.¹⁹ A sport az ismertetett folyamat során a gazdasági környezet részévé vált többek között a hirdetések, szponzori szerződések és a közvetítői díjak térnyerésén keresztül.²⁰ Az Európai Unió alapító szerződéseiben a sport önálló politikaként a Lisszaboni Szerződésben jelent meg, azonban az Európai Unió Bírósága elé ezt megelőzően is kerültek sporttal kapcsolatos ügyek.²¹

Az Európai Bíróság sporttal kapcsolatos ítélezésében megfigyelhető egy folyamat, amely alapján fokozatos elmozdulás figyelhető meg a személyek szabad mozgásával kapcsolatos tényállásoktól a versenyjogi vonatkozású tényállások felé. Az uniós jog ezen területe egyre nagyobb tekintélyt szerez magának, melyet a Bizottság sem hagy figyelmen kívül.²²

Az EUMSZ 101-109. cikkei vonatkoznak a versenyjogra, melyen belül vállalkozásokat a 101. - 106. cikkek érintik közvetlenül. A 101. cikk a versenykorlátozó megállapodások tilalmát fogalmazza meg, a 102. cikk pedig az erőfölénnyel való visszaélés tilalmát.²³ A sporttal összefüggésben utóbbi két cikk kerül előtérbe. Ugyanakkor a közvetítési jogok szempontjából a versenykorlátozó megállapodásoknak van a legnagyobb relevanciája, így részletesebben ezzel foglalkozunk.

Annak megállapításához, hogy a versenyt érintő mely korlátozások tartoznak az említett cikkek hatálya alá, megfelelő kiindulópontként szolgálhat a Bíróság Wouters-ügyben²⁴ hozott ítélete. Az eset középpontjában egy, a holland ügyvédi kamara által elfogadott szabályzat állt. A Bíróságnak el kellett döntenie, hogy az ügyvédi kamarához hasonló szervezetek vállalkozások társulásának minősíthetőek-e. Azon tevékenységek, melyek meghatározott piacon áruk vagy szolgáltatások kínálatát valósítják meg, egyértelműen a gazdasági tevékenység fogalomkörébe esnek. Ez pedig a vállalkozási minőség deklarációjának előfeltétele, függetlenül attól, hogy szakmájuk gyakorlása szabályozott-e. Arra a megállapításra jutottak, hogy az ilyen, szabályozási jogkörrel rendelkező szervezetek nem

¹⁹ SZEMESI Sándor: *Nemzetközi és európai sportjog*. (Debrecen: Campus Kiadó, 2015) [a továbbiakban: Szemesi: *Nemzetközi...*] 8. o.

²⁰ POLLEY, Martin: *Moving the Goalposts: a history of sport and society since 1945*. (London, New York: Routledge, 1999) 64. o.

²¹ SZEMESI: *Nemzetközi...* im. 8. o.

²² GARDINER, Simon et al.: *Sports law*. (London, New York: Routledge, 2012) [a továbbiakban: GARDINER et al.: *Sports law...*] 176.

²³ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés HL [2012] C326/1. 101-109. cikk.

²⁴ 2002. február 18-i Wouters és társai ítélet C-309/99, EU:C:2002:98. [a továbbiakban: C-309/99 Wouters-ítélet]

esnek a versenyjogi szabályok hatályán kívül. Erre akkor lenne lehetőség, ha a megvalósított tevékenység nem lenne gazdasági tevékenységként értékelhető, jellegére, a rá vonatkozó szabályokra vagy tárgyára tekintettel. Az ilyen szervezetek tehát a szabályzat jóváhagyásakor vállalkozási minőségben járnak el. Mindemellett a Bíróság megjegyezte, hogy nem minden, a felek cselekvési szabadságát korlátozó, vállalkozások közötti megállapodás vagy vállalkozások társulása által hozott döntés esik a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá. Ehhez az alábbi szempontok tekintetbe vétele szükséges: a döntést körülölelő általános környezet, vagy ahol az általa kifejtett hatás érzékelhető, kifejezett figyelemmel az elérni kívánt céljaira. Ki kell térni arra is, hogy mennyiben elengedhetetlenek a kifejtett versenykorlátozó hatások az elérni kívánt célkitűzéshez.

A következőkben az ellentmondásos megítélésű Meca-Medina-ítéletre térek ki. Elsődlegesen az a kritika érte a Bíróságot, hogy az ítéletben kimondottak nem illeszkednek abba az esetjogba²⁵, melyet a sport uniós jog hatálya alá tartozásával kapcsolatban munkált ki. Ezzel ugyanis olyan kérdésekre terjesztené ki a hatáskörét, melyek nyilvánvalóan nem tartoznak a Szerződés hatálya alá, az így kialakuló következtelen joggyakorlat pedig egyenes út a jogbizonytalanság felé. A kritika azonban megcáfolható, a Bíróság koherens és precíz módon formálta ki a versenyjogi szabályok alkalmazhatóságát.²⁶ Érdemes kiemelni az eltéréseket, melyeket az eljárásban résztvevő uniós intézmények érvelése tartalmaz. A Bizottság szerint a doppingellenes szabályozásra nem vonatkozik a tilalom, így elutasította a felek panaszát.²⁷ Más levezetés alapján, de a Törvényszék sem fogadta el a felperesek érvelését. Megállapításuk szerint a tisztán sportra vonatkozó szabálynak nincs köze a gazdasági viszonyokhoz, így erre tekintettel elfogadott szabályok nem valósítják meg a 101. cikk értelmében vett versenykorlátozást.²⁸ Ilyen előzmények után került az ügy a Bíróság elé, amely abból indult ki, hogy egy tisztán sport szabály pusztán jellegénél fogva nem eredményezi az azt meghozó szervezet vagy azzal érintett személy Szerződés hatálya alóli kikerülését.²⁹ A sportszabályok tárgyai lehetnek a Szerződés rendelkezéseire és egyes

²⁵ Lásd: 1974. december 12-i Walrave és Koch-ítélet C-36/74, EU:C:1974:140; 1976. július 14-i Gaetano Donà kontra Mario Mantero-ítélet C-13/76, EU:C:1976:115; 1985. október 15-i Georges Heylens és társai-ítélet C-222/86, EU:C:1987:442; 1995. december 15-i Bosman-ítélet C-415-93, EU:C:1995:46; 2000. április 11-i Christelle Delière és François Pacquée-ítélet C-51/96 és C-191/97 egyesített ügyek, EU:C:2000:199; 2000. április 13-i Jyri Lehtonen-ítélet C-176/96, EU:C:2000:201.

²⁶ MANVILLE Andreas, *European Courts vs Sports Organisations – Who Will Win the Antitrust Competition?*, (8) International Sports Law Journal 2008/3-4. 20.

²⁷ COMP/38158. sz. ügy (Meca-Medina és Majcen/NOB), 2002.08.01., 33-70. pont.

²⁸ 2004. szeptember 30-i Meca-Medina és Majcen kontra Bizottság-ítélet T-313/02, EU:T:2004:282., 65-67. pont.

²⁹ 2006. július 18-i David Meca-Medina és Igor Majcen kontra Bizottság-ítélet C-519/04, EU:C:2006:492., [a továbbiakban: C-519/04...] 27. pont.

kötelezettségekre alapozott vizsgálatnak, hiszen ezek megszabják a sportolók és csapatok számára az egyébként gazdasági tevékenységnek minősülő hivatásos sportban való részvétel feltételeit. A sporttevékenység 101. és 102. cikk szempontjából történő megítéléséhez annak vizsgálata szükséges, hogy a kérdéses előírást vállalkozás hozta-e, megvalósítja-e a versenykorlátozást, illetve mindez érinti-e a tagállamok közti kereskedelmet.³⁰ Itt is tisztázásra került, hogy ezen sportszabályok esetén nem mondható ki általánossággal, hogy megszegik az említett rendelkezéseket.³¹

Az Európai Bizottság 2007-ben adta ki „Fehér Könyv a sportról” című dokumentumát, melyben részletesen feltérképezi az Európai Unió sporttal való kapcsolatát.³² Az ehhez fűzött munkadokumentumában tapasztalatait összegyűjtve mutatja be azt a módszertant, melyet az EUMSZ 101. és 102. cikkeinek alkalmazása során irányadónak tekint.³³ Így az alábbi kérdések tisztázása szükséges a sportközvetítési jogokkal kapcsolatos szerződések vizsgálata során:

1. Az adott rendelkezést elfogadó sportszövetség minősíthető-e vállalkozásnak vagy vállalkozások társulásának?
 - a. A sportszövetség vállalkozási minősége megállapítható, amennyiben önmagában végez gazdasági tevékenységet. Itt a dokumentum kifejezetten utal a sportközvetítési jogok értékesítésére.
 - b. Amennyiben a sportszövetség tagjai fejtik ki a gazdasági tevékenységet, a sportszövetségről mint vállalkozások egyesüléséről beszélhetünk. Jelentőséghez jut azon kérdés tisztázása is, hogy az a sportág, amelyben a tagok működnek, milyen mértékig tekinthető gazdasági tevékenységnek. Másrészt fontos azt is megválaszolni, hogy mi az a terjedelem, ameddig a tagok által kifejtett gyakorlat gazdasági tevékenységnek értékelhető. Utóbbi kérdések azért lényegesek, mert amennyiben a gazdasági tevékenység fogalma az adott esetben nem áll meg, a 101. és 102. cikkek nem lesznek alkalmazhatóak.
2. Megvalósítja-e a vizsgált rendelkezés a versenykorlátozást az erőfölénnyel visszaélést a 101., illetve 102. cikkek alapján? Mindez három további – Wouters ügy³⁴ alapján deklarált – körülmény áttekintését igényli:

³⁰ C-519/04... im. 30-33. pont.

³¹ Uo. 42. pont.

³² COM(2007) 391 végleges Fehér Könyv a sportról, 2007.07.11.

³³ SEC/2007/0935 final Commission Staff Working Document – The EU and sport: Background and context, [a továbbiakban: SEC/2007/0935...] 36.

³⁴ C-309/99 Wouters-ítélet.

- a. Az általános környezet, melyben a rendelkezés elfogadásra került milyen célok elérésére törekszik?
 - b. Az okozott korlátozás lényeges-e az elérni kívánt célhoz képest?
 - c. A szabály arányos-e az általa elérni kívánt céllal?
3. Mindez kiterjed-e a tagállamok közötti kereskedelemre?
 4. Teljesül-e az a négy feltétel, melynek értelmében a 101. cikk (3) bekezdés lehetőséget ad a mentesülésre?

2.1. Vállalkozások és vállalkozások társulásai a sportban

A sportszövetségek mai egységes formája a 19. század végén alakult ki, majd fokozatosan összekapcsolódott a jogi szférával.³⁵ Egészen az 1980-as évekig kizárólag szabályalkotás jellemezte őket. A szabályalkotó és üzleti tevékenység kettőssége a közvetítési jogok értékesítésével kapcsolatos tárgyalások során jelent meg. Ezt követően a sportszövetségek kereskedelmi vállalatok jellemzőit is magán viselik.³⁶

Az első kérdés a sportszövetségek vállalkozásnak vagy vállalkozások társulásának való minősíthetőségével kapcsolatos. Az, hogy valami beletartozik-e ebbe a kategóriába, az Európai Bíróság gyakorlata alapján ítélt meg.³⁷ Ennek során a gazdasági tevékenység folytatása az irányadó, függetlenül attól, hogy mindez non-profit jelleggel történik-e. Arra keressük tehát a választ, hogy a sportszövetségek a sportközvetítési jogok értékesítése során gazdasági tevékenységet folytatnak-e.

Két kategóriát szükséges elkülönítenünk, melyek kapcsolatba kerülhetnek a versenyjogi előírásokkal. Az első esetben a szabályozó testületek vagy versenyszervezők által elfogadott szabályok és rendeletek váltják ki a korlátozást. Feltétel, hogy a rendelkezések kifejezetten a sporttevékenységre vonatkozzanak.³⁸ Példaként említhetőek a sportolók klubok közötti átigazolását gátló szabályok, de a sportolás során használt eszközök is korlátozást valósíthatnak meg.³⁹ Kereskedelmi vonatkozások is megjelenhetnek bennük, de a szabályozó jelleg dominanciája miatt az előbbi körben maradnak. A második kategória középpontjában a

³⁵ GARDINER et al.: *Sports law*... im. 89.

³⁶ NÁDORI László és BÁTONYI Viola: *Európai Unió és a sport*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, Pécs, 2003, 100.

³⁷ 1991. április 23-i Höffner és Elser-ítélet C41/90, EU:C:1991:161, 21. pont.

³⁸ GARDINER et al.: *Sports Law*... im. 181.

³⁹ DALY KEN, 'Official Suppliers' in *Sport: An outdated EU competition policy holding back the commercial development of sport in Europe*. (8) *Competition Law International* 2012 /1 [a továbbiakban: Daly, 'Official Suppliers'...].

sporttevékenység kereskedelmi összefüggései állnak. Itt jelennek meg a televíziós- és médiajogok is a szponzori szerződések és jegyértékesítések mellett.⁴⁰

Az Európai Bíróság a sport sajátosságaira tekintettel határozta meg a versenyjogi szabályok vizsgálata alól mentesülő tiszta sporttevékenység fogalmát.⁴¹ A Walrave-ügy alapján egy tisztán sportszabály nem valósít meg semmilyen gazdasági tevékenységet, így nem is merülhet fel versenykorlátozó mivolta. Az Európai Unió intézményeinek sportszövetségek szabályozó tevékenységével kapcsolatos felfogása is ezt követte. A tendencia megtörésére a Bosman-ügy⁴² adott lehetőséget. Erre egyfajta vízválasztóként tekinthetünk, mely felszínre hozta a modern sport kereskedelmi realitásait. Leszögezhető, hogy a sportnak keretet adó – egyébként uniós versenyjoggal ellentétes – szabályozás nem kerül ki az uniós jog hatálya alól pusztán azon az alapon, hogy tisztán sportot érint. Mindez indokolható azzal a hatással, amit ezek a szabályok a sportpiacon tevékenykedő beruházókra, médiavállalkozókra gyakorolnak, ugyanakkor a szurkolók és a résztvevők cselekvését is befolyásolják.⁴³

A sport szervezeti szabályaira vonatkozó elemzés lehetősége az ENIC/UEFA-ügyben merült fel először, melyet a Bizottság szerint a sport sajátos természete indokol.⁴⁴ Az említett sajátosság lényege, hogy az eredmény ne legyen előre látható. Ez bizonyos mértékig egyenlő versenytársakkal érhető el. Ellentétben más ágazatokkal, a sportban a versenytársak nem érdekeltek a gyengébb csapatok piacról való kirekesztésében.⁴⁵

A Piau-ügy⁴⁶ jelenti a következő lépést, mely a monopolhelyzetben lévő sportszövetségek szabályzatainak versenyjogi átvizsgálásához vezet. A Törvényszék az egyes klubok labdarúgáshoz, mint gazdasági tevékenységhez való viszonyulásából indult ki. Ebből kifolyólag a klubokat mint vállalkozásokat tömörítő nemzeti szövetségeket, vállalkozások társulásainak kell tekinteni. A nemzeti szövetségek a sportrendezvényekre vonatkozó közvetítési jogok tulajdonosai a FIFA-val egyetemben. Ez a megnyilvánulásuk szintén gazdasági tevékenységként értékelhető. Eszerint egy nemzeti sportszövetség bizonyos esetekben vállalkozásnak, más esetekben vállalkozások társulásaként fogható fel. Ennek

⁴⁰ GARDINER et al.: *Sports Law*... im. 181–182.

⁴¹ 1974. december 12-i Walrave és Koch-ítélet C-36/74, EU:C:1974:140 [1421].

⁴² 1995. december 15-i Bosman-ítélet C-415-93, EU:C:1995:46.

⁴³ KEALY Eoin, *It's just not cricket: EU competition law and its application to sporting rules*, (Vol. 2) King's Student Law Review, 2010/1. [a továbbiakban: KEALY, *It's just not cricket* ...] 90–91.

⁴⁴ COMP/37 806. sz ügy (ENIC/UEFA), 2002.07.25., 18. pont.

⁴⁵ KEALY, *It's just not cricket*... im. 92.

⁴⁶ 2005. január 25-i Piau kontra Bizottság ítélet T-193/02, EU:T:2005:22. [a továbbiakban: T-193/02...].

analógiájaként ugyanez mondható el a nemzetközi sportszövetségekről is.⁴⁷ Ezt a következtetést az UEFA tekintetében az ítélkező fórum az ENIC-ügyben is levezette.⁴⁸

A következő jelentős mérföldkövet a Meca-Medina ítélet⁴⁹ jelentette, melynek részletei fentebb kerültek kifejtésre.

A sportközvetítési jogok értékesítésével kapcsolatos gyakorlatot a Bizottság is vizsgálta, a sportszövetségek minőségére is kitérve. Elsőként az UEFA belső szabályzata keltette fel a Bizottság figyelmét. Az Európai Unió Bíróságának fentebb bemutatott ítéleteire hivatkozva állapították meg a futballklubok vállalkozási helyzetét. Az UEFA illetékes szervei fogadták el a vizsgálat alá vont közvetítési jogok értékesítésével kapcsolatos rendelkezéseket, így az UEFA ezen döntések meghozatala során vállalkozások társulásaként járt el.⁵⁰ A Bizottság a Német Labdarúgóliga (DFL) által folytatott tevékenységét is értékelte. A klubok jogi formájukra tekintet nélkül vállalkozásnak minősülnek, hiszen széles körű gazdasági tevékenységet folytatnak, például a televíziós jogokat is értékesítik. A DFL vállalkozások társulásának tekinthető, ugyanakkor a saját nevében végzett jövedelmező tevékenység vállalkozásnak minősíti. Utóbbi áll fenn a sportközvetítési jogok értékesítése során.⁵¹

A nemzeti és nemzetközi szövetségek tehát minősülhetnek vállalkozásnak, hiszen kereskedelmi tevékenységet végeznek. A gyakorlatban ennek három fő iránya lehet. Az első alá tartozik a sportesemények jegyértékesítésével kapcsolatos tevékenység, a másodikhoz különböző árukapcsolások és szponzori szerződések sorolhatóak, végül harmadikként a televíziós közvetítési és egyéb médiajogok értékesítése említhető.⁵²

Ugyanakkor téves következtetésekre juthatunk akkor, ha mindenáron el szeretnénk választani a sportszövetségek szabályozó és kereskedelmi szerepét, ahogy azt az ítélkezési gyakorlat is tette.⁵³

2.2.A verseny korlátozása

A sportipar átalakulása részben az 1990-es években a sportközvetítési jogokat érintő keresletben bekövetkezett változásra vezethető vissza. Ezt megelőzően a közvetítési szektorban csekély számú szereplő volt jelen. A kartellek felszámolásának köszönhetően a piacra lépők száma nőtt, a közvetítési jogokért így meginduló küzdelem az árak

⁴⁷ T-193/02... im. 69–72. pont.

⁴⁸ Uo. 25. pont.

⁴⁹ Lásd: Meca-Medina-ítélet C-519/04.

⁵⁰ COMP/37.576 sz. ügy (UEFA's broadcasting regulations), HL [2001] L171., 2001.06.26., 12-28. [a továbbiakban: COMP/37.576...] 47-48. pont.

⁵¹ COMP/C-2/37.214 sz. ügy (Joint selling of the media rights to the German Bundesliga), HL [2005] L134., 2005.05.27., 46. [a továbbiakban: COMP/C-2/37.214] 21. pont.

⁵² GARDINER et al.: *Sports Law*... im. 194.

⁵³ DALY: 'Official Suppliers'... im. 52.

emelkedéséhez vezetett.⁵⁴ Emellett a Bosman-ítélet labdarúgásra gyakorolt pénzügyi hatása a mérkőzések élő közvetítések díjaiban is megmutatkozott. Ezt a folyamatot a Bizottság is figyelemmel kísérte, versenyjogi vonatkozásban a közvetítési jogok sportszövetségek általi értékesítésére koncentrálna.⁵⁵

2.2.1. A releváns piac meghatározása

A tiltott magatartások megjelenése mindig egy konkrét piachoz, területhez kötött. A piaci szereplők között folyó versenyt a piac-meghatározás eszközével körvonalazhatjuk.⁵⁶ Ennek célja a vállalkozásokra nehezedő versenynyomás felvázolása a kereslet-kínálati helyettesítés módszerének segítségével, melyhez tisztában kell lenni az adott szektor működésével, és bizonyítékok révén a múltbeli magatartásokat kell értékelni.⁵⁷

A sportközvetítési jogok megvizsgálása során kétségkívül az egyik legnagyobb kihívás a releváns piac meghatározása. Ennek során elengedhetetlen a termék olyan sajátosságainak számbavétele, amely a lehetséges helyettesítők vizsgálatára irányul, ezek különbözőségeire, áraitra és minőségére kiterjedően. Figyelemmel kell lenni a kérdéses termékek nélkülözhetlenségére, az érintett cégek stratégiájára, a szolgáltatás természetére, valamint elérhetőségének rövid időn belül való biztosíthatóságára. Az előbbi objektív kritériumok mellett találunk szubjektívakat is. Így a fogyasztói ízlésre alapozva juthatunk el a sportközvetítésre irányuló igény meghatározásához. A helyettesítők iránti kutatás során elérhetünk egy pontot, ahol a nemzeti futballmérkőzések számára találunk lehetséges helyettesítőt más szórakoztatási formák között. Téves lenne azonban azt a következtetést levonni, hogy az összes szórakoztatási forma egységes piacot alkot, hiszen az egyes termékek jelentősen különböznek egymástól. Szemügyre kell venni továbbá az egyes sportágak egymással szembeni helyettesíthetőségét, egyáltalán lehetséges-e, ha igen, milyen mértékig. Vizsgálni kell a sportesemények élő közvetítésének nézőkre gyakorolt hatását is. Az UEFA nagy közönségvonzó képességgel rendelkezik, míg más sportágak nem tudnak felmutatni ekkora érdeklődést. Az eltérések a sportközvetítési jogok díjaiban is megmutatkoznak. Mindent összevetve tehát, az egyes sportágak nem ugyanazon közönség kegyeiért

⁵⁴ PIJETLOVIC, Katarina: *EU sports law and breakaway leagues in football* (Hague: Asser Press; Springer, 2015) 3.

⁵⁵ GARDINER et al.: *Sports Law...* im. 196.-197.

⁵⁶ TÓTH Tihamér: *Az Európai Unió versenyjoga*, Wolters Kluwer Complex Kiadó Kft., Budapest, 2014 [a továbbiakban: Tóth: *Az Európai...*] 93.

⁵⁷ TÓTH András: *Az elektronikus hírközlés és média gazdasági szabályozásának alapja és versenyjogi vonatkozásai*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008 [a továbbiakban: TÓTH A: *Az elektronikus...*] 83.

versenyeznek, ezek nem lehetnek egymás helyettesítói, így nem is beszélhetünk homogén termékekről.⁵⁸

Az előbbi meghatározások alapján három megközelítés szerint törekszünk a releváns piacok lehatárolására. Elsőként ki kell térnünk a termékpiac elkülönült szegmensét képező sportpiacok sajátosságaira, melyeket tekintetbe kell venni a versenykorlátozások megítélésében. Mindenekelőtt az egymás ellen versenyző felek vagy csapatok létéről kell említést tennünk. Másrészt elengedhetetlen, hogy a sportesemény kimenetele bizonytalan legyen. A győzelemre más versenytársaknak is esélye kell, hogy nyíljon, nem áll érdekében egymást a piacról kiszorítani.⁵⁹ A monopol piramis struktúra⁶⁰ adja a sportpiac harmadik jellegzetességét. Eszerint a sport szervezetrendszerének úgy van lefektetve, hogy az egyes sportágakban csak egy elismert szövetség működhesse. A sportpiac a sportolók, a csapatok/sportverseny-szervezők/szövetségek hármasa, a nézők, a rádiós- és televíziós közvetítők, továbbá a szponzorok között oszlik meg. A piac input oldalán a játékospiac helyezkedik el, melyen a sportolók kínálják szolgáltatásaikat a csapat, versenyszervező, vagy szövetség formájában fellépő producerek felé. Az output oldalon a producerek kívánják sportversenyeiket, bajnokságaikat, meccseiket értékesíteni a nézők, a szponzorok és a közvetítők felé. A közvetítők és producerek kapcsolatában egyfajta kölcsönösség figyelhető meg. A közvetítőknek befolyása van az egyes sportesemények rendezésébe, míg a producerek jogosultak meghatározni azokat a kereteket, mely alapján átengedik közvetítési jogaikat.⁶¹

A közvetítők és producerek között realizálódik az upstream piac, mely a közvetítési jogok megszerzésére irányul. A downstream piacon folyó verseny a nézők minél nagyobb számának megszerzéséért, általuk kötött előfizetésekért, reklám bevételekért folyik.⁶² Az upstream piacon lehetőség van szűkebb piacok lehatárolására is aszerint, hogy a közvetítési jogok megszerzése milyen jellegű eseményre irányul. Különbséget tehetünk a meghatározott főbb sportesemények („major sport events”), a nemzeti csapat részvételével zajló, nem rendszeresen megrendezésre kerülő futball esemény, továbbá olyan bajnokságok közvetítési jogai között, melyeket egész évre kiterjedőleg rendszeresen lebonyolításra kerülnek a nemzeti csapatok részvételével.⁶³ Utóbbi jellegzetessége, hogy könnyen azonosítható az általuk elérni kívánt közönség, akiket a hirdető is célcsoportnak tekintenek. Ráadásul alkalmasak egy

⁵⁸ OECD Roundtable on competition issues related to sport, 1996, 64–65.

⁵⁹ WEATHERILL, Stephen: *European sports law: collected papers*. (Hague, Asser Pr. Springer, 2014) [a továbbiakban: WEATHERILL: *European sports...*] 155.

⁶⁰ Uo. 302.

⁶¹ REMETEI-FILEP Ádám: *The whereabouts rules of WADA and competition law*. Versenyjogi kutatóközpont, Budapest, CLRC WP/2011/1 [a továbbiakban: REMETEI-FILEP: *The whereabouts...*] 18–20.

⁶² COMP/37.576... im. 16-17.

⁶³ SEC/2007/0935... im. 79.

csatorna imázsának formálására is.⁶⁴ Mindemellett a Bizottság utal egyes motorsport események (Forma 1, Moto GP) lehetséges elkülönült piacára. A kérdés megválaszolását azonban Spanyolországra és Olaszországra tekintettel nyitva hagyta.

A továbbiakban a downstream piac két elhatárolt részének, a Pay TV-nek és a free TV-nek az ismertetésére térünk rá.⁶⁵ A Newscorp/Telepiú ügyben felmerült ugyan, hogy a releváns piacnak mind a két egységet le kellene fednie, ráadásul az olasz futball klubok többsége is azon az állásponton volt, hogy ezek egy piacot képeznek.⁶⁶ A Bizottság azonban indokoltnak tartotta a különbségtétel fenntartását a kettő közötti helyettesíthetőség csekély fokára és a technikai fejlődésre hivatkozva.⁶⁷

A Bizottság álláspontja a downstream piacok földrajzi vonatkozásában következetesnek mondható, kiemeli azok nemzeti sajátosságait, mindenekelőtt nyelvi régiókra való tagozódását. A nemzeti határok mentén való felosztottság az upstream piacokról is elmondható, hiszen ezek értékesítése is nemzeti alapon történik. Ez az egyes államok eltérő szabályozási rendszerével, nyelvi határokkal és a kulturális tényezők különbözőségével magyarázható.⁶⁸

Minden esetben figyelemmel kell lenni a technika folyamatos fejlődésére.⁶⁹ Az új médiajogok piaca alatt az internetes és mobil eszközök útján való közvetítéseket értjük. Ezek fejlődése a downstream és upstream piacokat egyaránt érintheti, a Pay TV szektorral párhuzamosan.⁷⁰

Végül szükséges egymástól elkülöníteni az élő, illetve a felvételtől közvetített sportesemények piacát.⁷¹

Összességében kijelenthető, hogy a médiapiacok meghatározása során a hagyományos piac-meghatározási módszerek szűk piachoz vezetnek. Mindez a sportközvetítési jogokra, fokozottan érvényes. A sport kitűnően szemlélteti a médiatartalmak helyettesíthetőségének alacsony mértékét: ha valamely néző egy konkrét teniszmérkőzést, sporteseményt szeretne megtekinteni, számára egy másik teniszközvetítés vagy sportesemény nem bír helyettesítő értékkel.⁷² A piac szűk voltából következik, hogy a sportszövetség könnyebben tudja korlátozni a versenyt.

⁶⁴ TOFT Torben, *Football: joint selling of media rights*, Competition Policy Newsletter 2003/3, [a továbbiakban: TOFT, *Football...*] 49–50.

⁶⁵ SEC/2007/0935... im. 79.

⁶⁶ COMP/M. 2876 sz. ügy (Newscorp/Telepiu), HL [2002] C 255., 2002.10.23., 20. , 18, 29. pont.

⁶⁷ SEC/2007/0935... im. 79.

⁶⁸ Uo. 79.

⁶⁹ Uo. 79.

⁷⁰ TOFT, *Football...* im. 50.

⁷¹ REMETEI-FILEP: *The wehereabouts...* im. 203.

⁷² GÁLIK Mihály: *A médiakoncentráció szabályozása*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2011 [a továbbiakban: GÁLIK: *A médiakoncentráció...*] 224.

A sportműsorok előnye abban rejlik, hogy széles közönséget vonzanak, ugyanakkor a célcsoport azonosítása során sem ütközünk nehézségbe. Ezek a tulajdonságok a sportprogramokat a reklámozók számára is prioritássá teszik. Így érthető tehát, miért igyekeznek a jelentős események közvetítési jogait mind a fizetős műsorszolgáltatók, mind a szabadon elérhető szolgáltatók megszerezni. Ugyanakkor a sportközvetítési jogok hátrányára írható értékük bizonytalansága, mely akár a sportesemény megkezdéséig változhat.⁷³

2.2.2. Versenykorlátozó megállapodások

Az egyes sportágat vezető testületek irányító szerepe az utóbbi években komoly kihívásokkal szembesült. A globalizáció hatására a magas színvonalú sport kereskedelmi értéke exponenciális növekedést mutat, ami felszínre hozta a szabályozó képességet érintő kérdéseket. A sport alapvetően önszabályozó módon fejlődött, ami kizárt minden állami beavatkozást. Így alakulhatott ki a ma jellemző struktúra, melyben a sportszövetségeknek tényleges szabályozó monopóliuma lehet az általuk vezényelt sportág felett. Mindezek azonban sebezhetővé tették a testületeket és az általuk irányított sportágakat azon külső hatásokkal szemben, melyek a szabályozó autonómiájukat fenyegetik. Felerősödik mindez abban az esetben, ha a fenyegetés a sport kereskedelmi értékeinek kiaknázására törekvő féltől származik.⁷⁴

A kihívások különböző formákat ölthetnek aszerint, hogy milyen a kérdéses sportág szervezeti felépítése, az abban érintett személyek relatív ereje, továbbá mekkora a közvetítők és más kereskedelmi vállalatok számára megnyilvánuló gazdasági ereje. Ez a rendszer megnöveli a visszaélés esélyét és a verseny hiányával kapcsolatos problémákat.⁷⁵ A Bizottság számos esetben foglalkozott a sportközvetítési jogok értékesítésével kapcsolatos megállapodásokkal. A vizsgált esetek három fő kategóriába sorolhatóak be: a jogok kollektív értékesítésébe, a kizárólagos értékesítésébe, továbbá a jogok közös beszerzésébe.⁷⁶

A közvetítési jogok kollektív értékesítése

Egyfajta hagyománya alakult ki a sportligák és sportszövetségek között a tagjaik nevében történő, kollektív alapú értékesítésnek, mely a jogokban rejlő érték kihasználására irányul. Mindez az évek során számos versenyjogi kérdést vetett fel, és ez valószínűleg a jövőben sem

⁷³ POLYÁK Gábor, *A médiarendszer kialakítása*, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008 [a továbbiakban: POLYÁK, *A médiarendszer...*] 92.

⁷⁴ BOYES Simon, *Don't take away my break-away: balancing regulatory and commercial interests in sport*, (25) Nottingham Law Journal 2016. [a továbbiakban: BOYES, *Don't take...*] 28–29.

⁷⁵ *Ibid.* 29–30.

⁷⁶ STEWART, *The Development...* im. 204.

lesz másképp.⁷⁷ Ezek alapján nem meglepő, hogy az Európai Unió versenyhatóságaként eljáró Bizottság⁷⁸ figyelmét is felkeltette. Ez a szisztéma meggátolja az egyes klubokat mint tagokat abban, hogy saját mérkőzéseiket egyéni módon értékesíthessék. Nem beszélve arról, hogy a közvetítésre kerülő mérkőzések számának csökkenéséhez⁷⁹ és a klubok közötti árverseny kizárásához, továbbá az output korlátozásához vezet.⁸⁰ Mindemellett alkalmas egy kisszámú licitáló piaci helyzetének stabilizálására. A sportszövetségek ilyenkor kőkemény kartellként járnak el.⁸¹ Tipikus példája ennek a Football Association Premier League (a továbbiakban: FAPL), mely kollektíven értékesíti a mérkőzésekre vonatkozó jogokat, valamennyi Premier League csapat nevében, az ebből származó bevételt pedig egy előre meghatározott formula szerint szétosztja a csapatok között. A csapatoknak ennél fogva nincs lehetősége arra, hogy – az egyébként közvetítésre nem kerülő – mérkőzéseikre vonatkozóan külön-külön, saját nevükben megállapodást kössenek.⁸²

Az értékesítésre tehát szerződéses úton, egy teljes versenysorozatra nézve kerül sor, melyben a sportszövetség engedélyezi a jogokat egy meghatározott közvetítő irányában. Ebben az esetben az egyes meccsek árusítása kizárt. Egyes vélemények szerint az árut az egész szezon során megrendezésre kerülő, résztvevő csapatok közötti mérkőzések összessége jelenti. Ez pedig a versenysorozat osztatlan terméké minősítését eredményezi.⁸³

A csapatok így a jogaik értékesítéséért folyó verseny korlátozását érik el, mely a horizontális versenykorlátozás megjelenési formája. Amikor horizontális megállapodásokról beszélünk, mindig a versenytársak összejátszása valósul meg, tehát a vállalkozások a termelési, értékesítési lánc ugyanazon szintjén helyezkednek el. A korlátozás is a megállapodás felei közötti versenyben érezteti hatását.⁸⁴ A kollektívát alkotók vitatják a versenyellenességet, mivel egyetlen entitásként való megnyilvánulásuk folytán nem is lehet szó versenykorlátozásról. Ettől függetlenül az ilyen jellegű horizontális megállapodások versenyjogi szempontból nem szoktak kedvező megítélés alá esni.⁸⁵

⁷⁷ BLACKSHAW, *Collective...* im. 404–405.

⁷⁸ TÓTH, *Az európai...* im. 54.

⁷⁹ MCAULEY Darren, *Exclusively for all and collectively for none: refereeing broadcasting rights between the Premier League, European Commission and BSkyB*, (25.) *European Competition Law Review* 2004/6. [a továbbiakban: MCAULEY: *Exclusively...*] 370.

⁸⁰ HATTON Catriona, WAGNER Christoph és ARMENGOD Héctor, *Fair play: How competition authorities have regulated the sale of football media rights in Europe*, (28.) *European Competition Law Review* 2007/6. [a továbbiakban: HATTON et.al: *Fair play...*] 348.

⁸¹ MCAULEY, *Exclusively...* im. 370.

⁸² HARBORD David és SZYMANSKI Stefan, *Football trials*, (25.) *European Competition Law Review* 2004/2. [a továbbiakban: HARBORD és SZYMANSKI. *Football trials...*] 121.

⁸³ STEWART, *The Development...* im. 204–205.

⁸⁴ TÓTH, *Az európai...* im. 131.

⁸⁵ STEWART, *The Development...* im. 204.

Az erőteljes üzletiesedés szinte elkerülhetetlenné tette, hogy a Bizottság teret adjon a versenyjogi kérdéseknek. A nehézség abban rejlik, hogy valamiféle közös nevezőt kellene találni a sport valamennyi szintjének védelmére hivatott szabályok és a szabad versenyt biztosító rendelkezések között. Sokan kétségüket fejezték ki a versenypolitika sportban való érvényesíthetőségével kapcsolatban.⁸⁶

Az UEFA Champions League közvetítési jogai

Az Union des Associations Européennes de Football (a továbbiakban: UEFA) kérelmet nyújtott be a Bizottsághoz mentesség megállapítása iránt, mely a Champions League versenysorozat közvetítési jogaira vonatkozó szabályzatot érintette.⁸⁷ Az értékesítésre a legtöbb esetben tagállamonként egyetlen közvetítő részére, egyetlen csomagban került sor, akár négy szezonnal kiterjedőleg. Súlyosbította az UEFA helyzetét, hogy túlsúlyban voltak a kihasználatlan jogok, az outputot érintő korlátozások, továbbá semmilyen kiaknázható jogot nem biztosítottak a klubok számára. Ennek következtében a Bizottság a 101. cikk (1) bekezdésébe való ütközés megállapítása mellett rögzítette a megállapodás 101. cikk (3) bekezdés szerinti mentesítésre való alkalmatlanságát is.⁸⁸ Utóbbira azért került sor, mert a Bizottság szerint a csomagban való értékesítés hatására csak nagy médiacsoportoknak nyílik lehetősége a jogok megszerzésére. Az új technológiák fejlődésének lassítása is az UEFA hátrányára lett értékelve.⁸⁹

Az UEFA védelmében a pénzügyileg erősebb és gyengébb klubok közötti szolidaritásra hivatkozott, kiemelve továbbá az amatőr és az utánpótlás csapatok forráshoz juttatását.⁹⁰ A sportbeli egyensúly megfelelően biztosítható a vertikális elosztás és az elit csapatok közötti horizontális elosztás által.⁹¹

A Bizottságnak számos elvárása volt a kollektív megállapodások vonatkozásában. Egyrészt elengedhetetlen egy megfelelően lefolytatott tender, mely az érdekeltek számára biztosítja, hogy az értékesítésről és annak feltételeiről a felek tudomást szereznek. Fontos, hogy az így megkötött szerződések maximum három éves időtartamot öleljenek fel. A továbbengedélyezés is hozzásegíthet a probléma megoldásához. Ugyanakkor tanácsosabb az

⁸⁶ MCAULEY, *Exclusively...* im. 371.

⁸⁷ IV/37.398 sz. ügy (UEFA - Central marketing of the commercial rights to the UEFA Champions League), HL [1999] C99., 1999.04.10., 23-24. [a továbbiakban: IV/37.398...].

⁸⁸ COMP/C.2/37.398. sz. ügy (Notice published pursuant to Article 19(3) of Council Regulation No 17 - Joint selling of the media rights of the UEFA Champions League on an exclusive basis), HL [2002] C 196., 2002.08.17., 3-5., [a továbbiakban: COMP/C.2/37.398 Notice...] 5. pont; Lásd még: McAuley, *Exclusively...* im. 374.

⁸⁹ COMP/C.2/37.398 Notice... im. 6-7. pont.

⁹⁰ IV/37.398... im. 8. pont.

⁹¹ STEWART, *The Development...* im. 209.

eredeti jogtulajdonosokhoz fűződő szerződéses kapcsolat létesítése. A kollektív értékesítés hatálya csak addig terjedjen, ami a ligatermék egységes értékesítéséhez szükséges. Az egyes klubok ugyanis nem foszthatóak meg annak lehetőségétől, hogy kihasználják a klubmárkájuk szempontjából meghatározó médiajogokat. Megoldást jelenthet, ha bizonyos jogokat párhuzamosan értékesítenek. A Bizottság felhívta a figyelmet az új média jogok visszatartására is. Megállapításuk szerint ezek a televíziós piactól elszeparáltak, így a kollektív értékesítő nem tud olyan indokot felmutatni, amivel igazolható ezek kihasználatlansága.⁹²

Az UEFA átalakította a korábbi rendszerét, és új kollektív értékesítési megállapodásokat dolgozott ki, ezt követően informálta a Bizottságot a versenyellenes jelleg megszüntetéséről. A rendszer 14 különböző, elválasztott csomagot ölel fel:

- Az UEFA felelős a Champions League jogainak kollektív értékesítéséért.
- Az UEFA jogosult az 1-es és 2-es („Gold” és „Silver”) csomagok kizárólagos értékesítésére, 47 élő meccsre vonatkozóan, free és pay TV részére egyaránt.
- A 4-es és 5-ös („Bronze”) csomagok esetén az UEFA szintén free és pay TV vonatkozásában, kizárólagos jelleggel értékesíthet. Amennyiben ezek értékesítésére egy héten belül nem kerül sor, a klubokkal egyetemben, nem-kizárólagos alapon szerez jogot az értékesítésre.
- A 3-as egy összefoglalókra szóló, UEFA által kizárólagosan értékesíthető csomag.
- A rádiós jogok értékesítésére mind a kluboknak, mind az UEFA-nak lehetősége nyílik azzal az eltéréssel, hogy az UEFA ezt a lehetőséget az összes, a csapatok csak saját mérkőzéseik tekintetében kapják meg. Külön értékesíthetőek a mobil telefonra, ISP-re és UMTS-re vonatkozó jogok is.
- A csomagok maximum 3 éves időtartamra szólhatnak, illetve minderre nyílt tenderen kell sort keríteni.⁹³

A Bizottság úgy találta, hogy a módosított rendszer jogot nyerhet egy új mentesség megadására⁹⁴ a 101. cikk (3) bekezdés alapján, tekintettel arra, hogy az okozott hátrányok az előnyök révén egyensúlyba kerültek.⁹⁵

⁹² COMP/C.2/37.398 Notice... im 9-21. pont; Lásd még: TOFT, *Football...* im. 48.

⁹³ COMP/C.2-37.398. sz. ügy (Joint selling of the commercial rights of the UEFA Champions League) HL [2003] L291., 2003.11.08., 25-55. [a továbbiakban: COMP/C.2-37.398...] 25-54. pont; Lásd még: MCAULEY, *Exclusively...* im. 374.

⁹⁴ COMP/C.2-37.398... im. 201. pont.

⁹⁵ TOFT, *Football...* im. 50.

A kedvező hatásokból egyaránt kijut az UEFA, a klubok, a nézők és a média cégek számára is. A média szereplői számára pozitívumot jelentenek az „egyetlen eladási hely” kivitelezésével megtakarított tranzakciós költségek, hiszen nem kell minden egyes klubbal szerződést kötniük. Ezáltal a tagállamok eltérő szabályrendszerének kezelésére sincs szükség. Ráadásul több lehetőség adódik a kevésbé befolyásos média szereplők számára.⁹⁶ Abból a szempontból is kedvezőbb ez a konstrukció, hogy nagyobb garanciát biztosít a szezonban közvetítendő sportesemények betáblázására.⁹⁷ A gazdasági előnyök és a verseny szolidaritásának megteremtéséhez nélkülözhetetlen az UEFA Champions League kereskedelmi márka feletti irányítási jogosultsága.⁹⁸ Az egyöntetű márka fenntartása hozzájárul a liga osztatlan egészként történő közvetítéséhez, ami figyelemmel a versenysorozat hibrid – liga és kiütéses szakaszra oszló – jellegére másképp nehezen lenne elérhető. A klubok számára pedig adott a lehetőség azon jogok kihasználására, melyet az UEFA nem tudott értékesíteni, legalábbis saját mérkőzéseik tekintetében.⁹⁹

A Bundesliga mérkőzések közvetítésének kollektív értékesítése

A Bundeskartellamt 1994-ben a Német Labdarúgó Szövetség (DFB) hátrányára hozta meg határozatát az egyedi mentesítés iránti kérelem tárgyában, megtiltva ezzel a jogok központi értékesítését. A DFB keresetet terjesztett elő a bíróságon, melynek alapját a vállalkozási minőségének tagadása jelentette. Érvként azt hozta fel, hogy a polgári jogi társaságot az egyesületekkel együtt valósítja meg, a tárgyalásokat pedig tagjai nevében folytatta le. Ezzel szemben a Bundeskartellamt szerint a DFB eljárásának nem volt jogalapja.¹⁰⁰

A kereset első fokon a BGH kamarabírósága elutasította, majd a Bundesgerichtshof (a továbbiakban: BGH) is megalapozatlannak találta. Ítéletében rögzítette, hogy a licenszliga egyesületeket vállalkozásnak, míg a DFB-t vállalkozások egyesülésének tekinti, ezáltal a versenyszabályokat alkalmazhatónak találja.¹⁰¹ Meggyőződésük szerint a DFB kollektív értékesítési stratégiája azáltal jelentős mértékben csökkentette a piacon folyó versenyt, hogy az egyes klubokat elzárta a hazai meccseik értékesítésére irányuló tárgyalások lehetőségétől. Ugyanakkor a fogyasztói oldalon nem jelentkezett annyi pozitív hatás, ami elegendő lenne a

⁹⁶ STEWART, *The Development...* im. 208.

⁹⁷ TOFT, *Football...*im. 51.

⁹⁸ STEWART, *The Development...* im. 208.

⁹⁹ TOFT, *Football...* im. 51.

¹⁰⁰ SZÉCSÉNYI László, *A Német Labdarúgó Szövetség (DFB) európai kupamérkőzésekre vonatkozó hasznosítási jogai*, (5.) Jura 1998/2. [a továbbiakban: SZÉCSÉNYI, *A Német...*] 28.

¹⁰¹ Uo. 28.

mentesség megállapításához.¹⁰² Az sem alapozza meg a mentesítés iránti jogot, hogy mindez az alapszabályban lefektetett feladatok teljesítését célozta. A BGH egyebekben egyetértett az első fok azon megállapításával, miszerint a rendező egyesületet jogosultként illetik meg a közvetítési jogok, hiszen a gazdasági teljesítményt ők szolgáltatják, elismerve ugyanakkor a DFB-nek a versenysport kereteinek meghatározására vonatkozó jogait.¹⁰³

A jogalkotó csoportmentességet biztosított a sportjogok értékesítésére vonatkozólag. Mindez a szolidaritási folyamatok, ezáltal a pénzügyileg gyengébb lábakon álló klubok érdekében történt, figyelemmel a sportbeli versenysorozat tiszta gazdasági tevékenységtől eltérő természetére.¹⁰⁴

A rendelkezést támadások érték, részben amiatt, mert ellentétes az uniós versenyjogi szabályokkal. Ugyanakkor a Bizottság a biztosított mentesség ellenére megkezdte vizsgálódását a DFB ellen,¹⁰⁵ mely során felszólította a DFB-t a fennálló helyzet megszüntetésére. Figyelmeztetése kiterjedt a megkötött szerződések megtekintésének biztosítására, továbbá azon felosztási arány bemutatására, mely alapján a bevételből az egyes csapatokat részesítette.¹⁰⁶

Ezt követően a DFB részéről egy kérelem érkezett a Bizottsághoz mentesség megállapítása iránt.¹⁰⁷ A Bundesliga mérkőzéseket két csomagban kínálták értékesítésre, pay Tv-nek és free Tv-nek egyaránt. Egy harmadik csomag a késleltetett összefoglalók összeállítására biztosított jogot.¹⁰⁸ A DFB kiemelte, hogy a szétszított javak közel azonos mértékűek voltak, azoknak csak egy kis részét tették teljesítménytől függővé.¹⁰⁹

Az eljárás eredményeként a Bizottság a Tanács 1/2003/EK rendeletének 9. cikk (1) bekezdése¹¹⁰ értelmében egy olyan határozatot fogadott el, mely a DFB által tett ajánlásokat kötelezettségvállalás keretében fogadja el.¹¹¹ A televíziós és mobil platformokat érintő, jogok több csomagba való szétszítása tekinthető az egyik legjelentősebb kötelezettségnek. Fontos lépés volt a klubok oldalán esélyt hagyni arra, hogy a felhasználásra nem kerülő jogokból ők

¹⁰² HATTON et. al., *Fair play*...im. 350.

¹⁰³ SZÉCSÉNYI, *A Német*... im. 28-29.

¹⁰⁴ HATTON et. al., *Fair play*... im. 350.

¹⁰⁵ *Ibid.* 350.

¹⁰⁶ SZÉCSÉNYI, *A Német*... 29.

¹⁰⁷ IV/37.214 sz. ügy (DFB - Central marketing of TV and radio broadcasting rights for certain football competitions in Germany), HL [1999] C6., 1999.01.09., 10-11.o [a továbbiakban: IV/37.214...] 1. pont.

¹⁰⁸ HATTON et. al, *Fair play*... im. 348.

¹⁰⁹ IV/37.214... im. 6-7. pont.

¹¹⁰ 1/2003/EK rendelet a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról [2002] HL L 1, 2003.01.04.

¹¹¹ COMP/C-2/37.214... im.

maguk profitáljanak. Mindez nyilvános tenderen keresztül történjen, a kizárólagosság esetén maximum három éves időtartamra szóló kikötéssel.¹¹²

Kizárólagos megállapodások

A kizárólagos megállapodás a közvetítési szektor bevett kereskedelmi gyakorlata, mely alkalmas a műsorok értékének biztosítására. Különös hangsúlyt kap mindez, ha sporteseményről van szó, hiszen ezek értékének tartóssága kevésbé érhető el.¹¹³ A kollektív megállapodásoktól eltérően, a kizárólagosság jellemzően a vertikális megállapodások részeként jelenik meg, ahol a vevő azzal a bizonyossággal jut hozzá a közvetítési jogokhoz, hogy befektetését így kamatoztatni tudja.¹¹⁴ A jogokra egy csomagban összegyűjtve, egyetlen vevő szerez engedélyt, hosszabb, akár négyéves időtartamra nézve¹¹⁵, tovább súlyosbítva ezzel a kollektív értékesítési szerződések problémás hatásait.¹¹⁶

Az időtartam és a hatály jelenti a kizárólagosság két azon típusát, mellyel a versenyjog foglalkozik, egyidejűleg az egyetlen vevőt vagy magukat a jogokat érintő kizárólagossággal.¹¹⁷ A Bizottság kifogásait egyelőre az egyetlen vevő részére történő engedélyezés kapcsán jelezte, a jogok kizárólagos értékesítésének zöld utat adott, ha több vevő részére kerültek értékesítésre. Kérdés, hogy a Bizottság a figyelmét valóban a rossz típusú kizárólagosságra fordítja-e. Egyes vélemények szerint a fogyasztók csak akkor részesednek az előnyökből, ha ugyanazon jogok engedélyezésére kerül sor, több közvetítő felé (pl. minden pay Tv társaság vagy platform számára).¹¹⁸

A kizárólagos rendelkezések esetén vizsgálni kell, hogy a korlátozás mennyiben képezi a szerződés elengedhetetlen részét, továbbá a párhuzamos kereskedelemre és az egész piacra kifejtett hatását kell mérlegelni.¹¹⁹ A.M Wachmeister munkája alapján körvonalazhatóak azok az alapvető célok, melyek elérését a kizárólagosság hivatott biztosítani. Gyakorlatilag csak ezen a módon van lehetőség a sportműsorok értékének megóvására. Ezen műsorok ugyanis a bevételszerzés formáinak serkentését szolgálják azáltal, hogy a lehető legrövidebb idő alatt nyílik alkalma törzsközönséget kiépíteni. Miután a sportműsorok meghatározott célközönség igényeit elégítik ki, ösztönzőleg hatnak a szponzorokkal és reklámozókkal kötendő

¹¹² Uo. 25-35. pont.; Lásd még: BLACKSHAW, *Collective...* im. 406–407.

¹¹³ A.M. WACHMEISTER, *Broadcasting of Sports Events and Competition Law*, (1998) *Competition Policy Newsletter* 1998/2. [a továbbiakban: A.M. WACHMEISTER, *Broadcasting...*].

¹¹⁴ STEWART, *The Development...* im. 211.

¹¹⁵ MCAULEY, *Exclusively...* im. 370.

¹¹⁶ HATTON et. al., *Fair play...* im. 348.

¹¹⁷ HATTON et. al., *Fair play...* im. 348.

¹¹⁸ HARBOR és SZYMANSKI, *Football trials...* im. 118.

¹¹⁹ STEAWART, *The Development...* im. 211.

szerezésekre. További bevételi forrást jelenthet a versenytársak részére történő továbbengedélyezés is. Amellett, hogy a prémium sportprogramok hozzájárulnak egyfajta presztízs kiépítéséhez a közvetítési piacon, a pay TV társaságok számára növelhetik az előfizetések számát is.¹²⁰

A célok elérése érdekében a kizárólagosság számos korlátozó hatást kifejt. A legmarkánsabb beavatkozást az output csökkentése és az árverseny korlátozása valósítja meg. Mindez a közvetítő pozíciójának bebiztosítását éri el, a megnövelt pénzügyi kapacitás pedig megalapozza a közvetítő későbbi licitálási lehetőségét.¹²¹ Ez akkor jelent problémát, amikor végső soron a fogyasztó választási lehetősége korlátozódik azáltal, hogy a kizárólagosság távol tarja a piactól az újonnan belépni szándékozókat.¹²² Nem beszélve arról, hogy egyre nehezebbé válik a free TV-k számára versenyképességük fenntartása.¹²³ A verseny további korlátozása valósul meg, ha a közvetítő az összes platformra kiterjedően szerez kizárólagosságot. Ilyenkor a negatív hatások a szomszédos piacokon jelennek meg, gátat emelve az új szolgáltatások fejlődése előtt.¹²⁴ A sportközvetítési piacon az új közvetítők életben maradásért folytatott harca az Európai Unió figyelmét felhívhatja arra, hogy az egységes piac létrehozása ezen a területen sérelmet szenved.¹²⁵

Amennyiben a körülmények a 101. cikk sérelmének megállapítását indokolják, bizonyos feltételek esetén lehetőség van mentesülésre. A Bizottságnak ilyenkor azt kell számba vennie, hogy azok milyen előnyökkel járhatnak, különös tekintettel a fogyasztókra nézve.¹²⁶ Elsősorban a kikötés terjedelmét, időtartamát és a piaci szereplő horizontális és vertikális piaci erejét kell szemügyre venni.¹²⁷ A mentességre való jogot a továbbengedélyezés alapozhatja meg, ugyanakkor, ha a kizárólagosságot hosszú időtartamra új piacra lépő kapja meg, a Bizottság ugyanúgy elnéző lehet. Ez utóbbira a British Satellite Broadcasting (BSB) esetén volt példa. A társaság és a FAPL közötti, öt évre szóló szerződés került mentesítésre, tekintettel a BSB új piaci helyzetére és a bevezetett új technológiára.¹²⁸ A továbbengedélyezés akkor jöhet szóba, ha egy downstream piaci szereplő már hozzájutott a jogokhoz. Lényeges,

¹²⁰ A.M. WACHMESITER, *Broadcasting...* im.

¹²¹ GARDINER et. al., *Sports Law...* im. 197.

¹²² HATTON et. al., *Fair play...* im. 348.

¹²³ STEWART, *The Development...* im. 210.

¹²⁴ TÓTH, *Az európai...* im. 227.

¹²⁵ STEWART, *The Development...* im. 210.

¹²⁶ IP/02/1051 sz. ügy (Comission opens proceedings into joint selling of media rights to the English Premier League), 2002.12.20 [a továbbiakban: IP/02/1051...].

¹²⁷ A.M WACHMEISTER, *Broadcasting...* im.

¹²⁸ STEWART, *The Development...* im. 212.

hogy a kizárólagosság ne egyetlen domináns szereplőhöz jusson valamennyi platform tekintetében.¹²⁹

A Bizottság vizsgálata a Football Association Premier League értékesítési gyakorlata kapcsán

Az 1983 és 1992 közötti időszakban a BBC és az ITV alkotta duopólium uralta a sportközvetítési jogok megszerzéséért folytatott küzdelmet. A fordulat akkor következett be, amikor az ITV egyedülként kívánta megszerezni a jogokat. Így vált a szerződések jellemzőjévé a kizárólagosság. A Bizottság azonban szemet hunyt efelett, csakúgy, mint a nem sokkal később sorra kerülő BSKyB - FAPL megállapodás esetén.¹³⁰ A BSKyB-nek hamar sikerült hozzáférnie a jelentősebb sportesemények nagyobb részéhez. Ezeket rendszerint továbbengedélyezte a versenytársaknak.¹³¹ A jogokat a FAPL kínálta fel megvételre. Egyetlen vevő szerezte meg a jogokat kizárólagos jelleggel és az így közvetítésre kerülő meccsek a ténylegesen lejátszottak felét sem tették ki. Az utóbbi tény mellett a BSKyB releváns piacon elfoglalt domináns pozíciója az Office of Fair Trading (OFT) figyelmét is felkeltette. Az OFT felhívta a figyelmet a kollektív értékesítés innovációt hátráltató, árak emelkedésére gyakorolt hatására és a downstream szinten végbemenő output korlátozásra. Míg a FAPL megállapodásai védelmében az egység fenntartására irányuló célt és a csapatok közötti egyenlő elosztást hozta fel. A bíróság végül a szövetségnek adott igazat, indokolva mindezt azzal, hogy a megállapodások megléte sokkal inkább szolgálta a célok elérését, semmint azok hiánya.¹³²

Ilyen előzményeket követően került az ügy a Bizottság elé. Meggyőződésük szerint a FAPL által kötött megállapodások magasabb árakhoz és a versenytársak tartalomtól való elzárásához vezettek.¹³³ A fogyasztókat ért sérelem is megállapítható, hiszen így a televízióban megtekinthető mérkőzések száma korlátozott volt, ráadásul pay Tv előfizetés hiányában akár egyáltalán nem jutottak hozzá a tartalomhoz.¹³⁴

¹²⁹ TÓTH, *Az európai...* im. 227.

¹³⁰ MCAULEY, *Exclusively...* im. 371.

¹³¹ HARBORD és SZYMANSKI, *Football trials...* im. 119.

¹³² MCAULEY, *Exclusively...* im. 373.

¹³³ COMP/C.2/38.173 and 38.453 sz. ügy (Notice published pursuant to Article 19(3) of Council Regulation No 17 – joint selling of the media rights of the FA Premier League on an exclusive basis), HL [2004] C115., 2004.04.30., 3-6., 6-7. pont.

¹³⁴ IP/02/1051...im.

A BBC azzal a váddal illette a Bizottságot, hogy nem érti a brit televíziós piac működését.¹³⁵

A Bizottság azonban tisztában volt vele, hogy az akkori brit helyzet mellett az UEFA esetén alkalmazott megoldásnak nem sok értelme lenne, hiszen kevés olyan szereplő maradt a piacon, aki ringbe szállna a jogokért. Csupán több downstream monopólium lenne egy helyett, ami nyilvánvalóan nem sok hatással lenne a fogyasztók jólétére.¹³⁶

A Bizottság előzetes megítélése szerint ezen megállapodások esetén fennáll a 101. cikk (1). bekezdésébe való ütközés.¹³⁷ Kétségtelen, hogy a szövetség korlátozni tudja az outputot és a downstream piacon is problémát okozhat. A korlátot jellemzően a közvetítési jogok csomagban való értékesítése valósítja meg, azáltal, hogy akadályt emel az új piacra lépők előtt.¹³⁸

FAPL ezt követően vállalta, hogy több kiegyensúlyozott csomagot hoz létre a jogok értékesítésére, illetve nem teszi lehetővé, hogy egyetlen közvetítőhöz jusson valamennyi csomag. A Bizottság mindezt átmeneti megállapodás formájában jóvá is hagyta.¹³⁹ A Bizottság az alábbi szempontok szerint kötött megállapodásoknak engedett szabad utat.

- a. A FAPL az output növelése céljából a közvetítők számára több mérkőzés elérhetőségét biztosítja.
- b. A jogok tekintetében a megfelelő megoldást a csomagban való értékesítés szolgáltatja, azonban ezeknek a Liga egységességét minden esetben reprezentálnia kell.
- c. A szövetség továbbra is köteles biztosítani, hogy egy vevő ne juthasson hozzá a csomagok összességéhez.
- d. A szerződések időtartamát három évben maximalizálja.
- e. Mindemellert az értékesítés folyamatát egy átlátható, diszkriminációmentes pályázat útján vezérli le, a kluboknak pedig lehetőséget nyújt arra, hogy a kihasználatlan jogokat a maguk számára hasznosítsák.¹⁴⁰

A társadalom számára kiemelkedő jelentőséggel bíró események köre

Az 1980-as évek végétől kezdetét veszi egy folyamat, melynek eredményeképp kialakult környezet nem kedvez a hagyományos, szabadon fogható köztelevízióknak. A tagállamok

¹³⁵MILLMO, Dan: BBC boss defends Sky's football deal, <https://www.theguardian.com/media/2003/aug/25/bskyb.broadcasting> (utolsó megtekintés: 2016.10.11).

¹³⁶HARBORD és SZYMANSKI, *Football trials...* im. 118–120.

¹³⁷COMP/C.2/38.173 sz. ügy (Joint selling of media rights to the FA Premier League), Commitments Decision 2006.03.22 [a továbbiakban: COMP/C.2/38.173...] 24. pont.

¹³⁸Uo. 25–26.

¹³⁹COMP/C.2/38.173... im. 14. pont.

¹⁴⁰COMP/C.2/38.173... im. 32. pont.

jelentős részében olyan rendszer működik, melynek szüksége van beavatkozásra a legjelentősebb sportesemények közvetítését illetően. Így merült fel a gondolat egy egységes közösségi szintű keret megteremtésére. A védett események szabályozása a fogyasztók számára is pozitívumokkal járhat, hiszen nagyobb a lehetőségük az események ingyenes megtekintésére.¹⁴¹

A kizárólagos közvetítési jogok korlátozásának igényét az információhoz való jog oldaláról is megközelíthetjük. Ennek részét képezi a jog, mely a társadalom számára kiemelkedő jelentőséggel bíró események figyelemmel kísérését tartalmazza. Ez leginkább a nagy nyilvánosság felé történő közvetítéssel biztosítható.¹⁴²

A Határok Nélküli Televíziózásról szóló irányelv¹⁴³ 1997-es módosításának¹⁴⁴ 3a cikke rendelkezett ezen eseményekkel kapcsolatos kérdésekről. Ezek céljaként a közérdekű szempontok és a sportszövetségek, valamint pay Tv-k bevételeinek növelésére irányuló törekvések közötti egyensúly megvalósítását jelölték meg. A módosítást követően fokozatosan nőtt az elfogadott jogszabályok száma. Ugyanakkor ezek versenyjogi szempontú vizsgálata sem maradhat el. Az így javasolt megoldás nem a jogok kizárólagos megszerzését, hanem azok gyakorlását érinti. Pozitívuma, hogy garanciát kínál a piac stabilizálására, ebből fakadóan előreláthatóságot és átláthatóságot nyújt az egyes piaci szereplők számára, az új piacra lépők előtt pedig csökkenti az akadályokat.¹⁴⁵ A korábbi rendelkezések átültetésének és modernizálásának céljával fogadták el az Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet¹⁴⁶, melynek ötödik fejezete tartalmazza a kizárólagos jogokkal és rövid híradásokkal kapcsolatos rendelkezéseket.

Az irányelv egy lehetőséget kínál fel a tagállam számára, hogy intézkedéseket tegyen az említett események védelme érdekében. Ezáltal megakadályozhatják a joghatóságuk alá tartozó műsorszolgáltatókat abban, hogy ilyen eseményt úgy közvetítsenek kizárólagos

¹⁴¹ WEATHERILL: *European sports...* im. 362., 365.

¹⁴² TELEKI Zsuzsa: *A kizárólagos közvetítési jogok korlátozása hazánkban és az Európai Unióban*. In EGYEDI NAGY Mihály et al. (szerk.): *Magyarország Médiakönyve 2002*. (Budapest, Enamiké, 2002) 535–543. [a továbbiakban: TELEKI: *A kizárólagos...*] 535.

¹⁴³ A Tanács irányelve (1989. október 3.) a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról, HL [1989] L 298., 1989.10.17., 224–231.

¹⁴⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 97/36/EK irányelve (1997. június 30.) a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról, HL [1997] L 202, 1997.07.30., 321–331.

¹⁴⁵ IP/97/85 *Television without frontiers and major (sport) events: Commission Communication*, 1997.02.15.

¹⁴⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv), HL [2010] L 95, 2010.04.15., 1–24. [a továbbiakban: *Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv...*].

módon, hogy ezáltal a tagállam közönségének jelentős részét megfosztják az élő vagy későbbi közvetítés során történő figyelemmel kísérésétől. A hozzáférést szabadon hozzáférhető televízió keresztül kell biztosítani. Amennyiben a tagállam él ezzel a lehetőséggel, fontos, hogy egy lista keretében összegyűjtse az általa kiemelkedő jelentőségűnek tartott eseményeket. Arról is döntenie kell, hogy mindegyik élőben vagy későbbi időpontban, teljes terjedelemben vagy részlegesen kerüljön sor. A Bizottság a tagállami tájékoztatást követően határoz az intézkedések uniós joggal való összeegyeztethetőségéről. Erről a többi tagállamot értesíti és az Európai Unió Hivatalos Lapjában is közzéteszi.¹⁴⁷ Az egyes tagállamok által készített listák hosszából és sokféleségéből képet kaphatunk arról, hogy a nagy jelentőségű események megítélése milyen nagy eltéréseket mutat.¹⁴⁸ Tagállamonként az is különböző lehet, a lakosság mekkora részét tekintik a közönség meghatározó részének.¹⁴⁹ Miután egy tagállam élt a lista összeállításának lehetőségével, a többi tagállam köteles számára biztosítani, hogy azok joghatósága alá tartozó műsorszolgáltató az általa szerzett kizárólagos jogokat a kritériumoknak megfelelő módon gyakorolja.¹⁵⁰ Ezen kötelezettségüknek a tagállamok nyilvánvalóan csak akkor tudnak megfelelni, ha a másik tagállam az ismertetett eljárás szerint listát készített.¹⁵¹

A rövid híradással kapcsolatos előírásokat a 15. cikk tartalmazza. Ez már nem csak opcionális lehetőség a tagállam számára. Ebben az esetben a hozzáférést az unió területén letelepedett műsorszolgáltatók számára kell garantálni, még hozzá méltányos, ésszerű és megkülönböztetéstől mentes módon. Mindez a nagy közérdeklődésre számot tartó, kizárólagos joggal közvetített eseményekre vonatkozik. Amennyiben az igénylő fél tagállamában egy másik műsorszolgáltató kizárólagos jogot szerzett, a hozzáférést tőle kell igényelnie. Ezeket azonban csak általános hírműsor keretében mutathatják be.¹⁵²

Számos tagállam élt a listakészítés lehetőségével, ezek azonban nem maradtak konfliktus nélkül. Az első ügy az Infront WM által előterjesztett megsemmisítés iránti kereset alapján indult.¹⁵³ A kérelmező anyavállalata a labdarúgó világbajnokság döntőire vonatkozó kizárólagos közvetítési jogokat szerzett, ugyanis a FIFA-val még az irányelv módosítása előtt ilyen tárgyú szerződést kötöttek. A cég azt a levelet támadta meg, melyben a Bizottság arról értesítette a brit szerveket, hogy az általuk elfogadott intézkedéseket jóváhagyják. Az Infront

¹⁴⁷ Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv... im. 14. cikk (1)-(2).

¹⁴⁸ STEWART: *The Development*...219.

¹⁴⁹ TELEKI: *A kizárólagos*... im. 540.

¹⁵⁰ Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv... im. 14. cikk (3).

¹⁵¹ TELEKI: *A kizárólagos*... im. 536.

¹⁵² Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv... im. 15. cikk (1)-(5).

¹⁵³ 2005. december 15-i Infront WM kontra Bizottság ítélet T-33/01, EU:T:2005:461.

szerint a lista általa birtokolt jogokat foglalt magába, mely így kereskedelmi pozíciójára is hatással volt. Ezzel szemben a Bizottság elfogadhatatlansági kifogást emelt arra hivatkozva, hogy részükről nem került sor megtámadható jogi aktus elfogadására, illetve hogy ez az Infrontot sem közvetlenül, sem közvetve nem érinti.¹⁵⁴ A Törvényszék megállapítása szerint a vitatott aktus joghatást váltott ki, hiszen a 3. cikk (2) bekezdésben rendezett eljárás lezárásaként a többi tagállam kötelezettségét aktivizálta. Kimondta továbbá, hogy az Infront érintettségét is, az általa birtokolt kizárólagos jogokra tekintettel. Végül úgy határozott, hogy a Bizottság a döntését hatáskör hiányában hozta meg.¹⁵⁵ A Bizottság ezt követően fellebbezést nyújtott be, azonban azt a Bíróság elutasította.¹⁵⁶

A másik ügy a FIFA és az UEFA által előterjesztett megsemmisítés iránti kereseten alapult.¹⁵⁷ A nézeteltérést Belgium és az Egyesült Királyság által összeállított lista váltotta ki, ugyanis ezek Belgium esetében az összes világbajnoki, a britek esetében az összes világ- és Európa-bajnoki mérkőzést tartalmazták. A Bizottság ezeket jóváhagyta, azonban a FIFA és az UEFA kifogásolta a határozatot. Állításuk szerint kétséges, hogy valamennyi mérkőzés a társadalom számára kiemelten jelentősnek minősülhet.¹⁵⁸ Az UEFA állítása szerint a Bizottság az Infront-ügyet mellőzve nem folytatta le az intézkedések versenyre gyakorolt hatásának vizsgálatát. Egyáltalán nem tért ki az érintett piacok vizsgálatára, márpedig szerintük az EB-hez hasonló jelentős sportesemények közvetítési joga elkülönült piacot képez. Ha ez így van, a határozat következményeként a verseny csökkenése és torzulása jelentkezik. További észrevételük volt, hogy az intézkedések eredményeképp három csatorna előnyösebb helyzetbe kerül, kirekesztve ezzel a fizetős csatornák üzemeltetőit az eljárásból. Mindez a műsorszolgáltatók versenyellenes magatartását fokozza az UEFA és a fogyasztók kárára. Az UEFA utalt továbbá az OFT főigazgatójának álláspontjára, miszerint a jegyzékbe csak kivételesen vehetőek fel események, tekintettel az általa kiváltott versenyellenes hatásokra.¹⁵⁹ A Törvényszék arra az álláspontra jutott, hogy az összes mérkőzés kiemelt jelentőségűvé nyilvánítását kényszerítő közérdekű indokok igazolják, ennek következtében a korlátozás megfelelőnek és arányosnak

¹⁵⁴ 2008. március 13-i Infront WM kontra Bizottság ítélet C-125/06, EU:C:2008:159. [a továbbiakban: C-125/06 Infront WM kontra Bizottság-ítélet...] 9-18. pont.

¹⁵⁵ C-125/06 Infront WM kontra Bizottság-ítélet... im. 19-29. pont.

¹⁵⁶ Uo. 79. pont.

¹⁵⁷ 2011. február 17-i FIFA kontra Európai Bizottság ítélet T-68/08, EU:T:2011:44. [a továbbiakban: T-68-08 FIFA kontra Bizottság-ítélet...]; 2011. február 17-i FIFA kontra Bizottság ítélet T-385/07, EU:T:2011:42.; 2011. február 17-i UEFA kontra Bizottság-ítélet T-55/08, EU:T:2011:43. [a továbbiakban: T-55/08 UEFA kontra Bizottság-ítélet...].

¹⁵⁸ T-68-08 FIFA kontra Bizottság-ítélet... im. 59-62. pont; Lásd még: A T-385/07., T-55/08. és T-68/08 . sz. ügyekben hozott ítélet - FIFA és UEFA kontra Bizottság <http://www.jogiforum.hu/hirek/24827> (utolsó megtekintés: 2016.10.29).

¹⁵⁹ T-55/08 UEFA kontra Bizottság-ítélet... im. 154-157. pont.

tekinthető. Megállapítása szerint a Bizottság helyesen járt el, amikor nem ment bele mélyebb vizsgálódásba, ugyanis a határozat nem volt ellentétes az uniós versenyszabályokkal.¹⁶⁰ Hasonló megállapítások eredményeképp a Törvényszék valamennyi keresetet elutasította.

A „blocking” szabályok alkalmazhatósága

Az ún. blocking szabályok az UEFA közvetítési szabályozása kapcsán kerültek a Bizottság látókörébe, amikor is az UEFA elsődlegesen negatív igazolás iránt, ennek elutasítása esetén az akkori 81. cikk (3) bekezdés szerinti mentességért nyújtott be kérelmet.¹⁶¹ A rendelkezések azt a célt hivatottak szolgálni, hogy a televíziózás helyett a szurkolók a mérkőzések élő megtekintését válasszák. Ennek érdekében meghatároznak egy időszávot, általában szombat vagy vasárnap délután, amikor egyetlen mérkőzés sem kerülhet képernyőre.¹⁶²

Minden tagszövetsége számára kötelezővé vált az ún. közvetítésmentes időszakok betartása, nemzetközi és hazai vonatkozású mérkőzések esetén egyaránt. A szövetségek döntési lehetősége mindössze arra korlátozódott, hogy meghatározzák a szombati vagy vasárnapon belül azt a két és fél órás sávot, amikor kizárt a közvetítés.¹⁶³ A rendelkezések negatív hatással vannak a közvetítőkre is, hiszen nem mutathatnak mérkőzéseket a lezárt idő alatt.¹⁶⁴

Ez esetben a versenykorlátozó cél nem állhat fenn, hiszen a rendelkezések nem azt kívánják elérni, hogy a közvetítők minél kevesebb labdarúgó esemény közvetítési jogához jussanak hozzá, esetleg hogy korlátozza a közvetítők reklámbevételekért folytatott versenyét.¹⁶⁵ A Bizottság a versenykorlátozó hatás létét sem tartotta megállapíthatónak, így azt sem gondolta vizsgálandónak, hogy vajon van-e bármilyen hatása az élő közvetítéseknek a mérkőzések nézőszáma tekintetében.¹⁶⁶ A Bizottság ezúttal szabad utat engedett az UEFA szabályzatának, de ekkor még nem tudhatták, hogy a zárt időszakoknak egy későbbi ügy kapcsán komoly jelentősége lesz.

A Bíróság Murphy-ügyben hozott ítélete

¹⁶⁰ Uo. 164. pont.

¹⁶¹ COMP/C2. – 37.576 sz- ügy (Notice to UEFA’s broadcasting rules), HL [2000] C 121, 2000.04.29., 14–15. o [a továbbiakban: COMP/C2. 37.576...].

¹⁶² STEWART, *The Development...* im. 215.

¹⁶³ COMP/C2. –37.576... im. 9-10. pont.

¹⁶⁴ Gardiner et. al., *Sports Law...* im. 198.

¹⁶⁵ COMP/37.57... im. 50. pont.

¹⁶⁶ Uo. 59. pont.

A Bíróság C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyekben¹⁶⁷ hozott ítélete a sportközvetítési jogok értékesítésének gyakorlatát módosította.¹⁶⁸ A Bíróság döntése értelmében a labdarúgó-mérkőzések jogtulajdonosai és a műsorsugárzó szervezetek között kötött szerződések vizsgált rendelkezései tiltott versenykorlátozó megállapodások körébe esnek.¹⁶⁹ A Bíróság továbbá kifejtette álláspontját a sportközvetítési jogok szerzői jogi minőségéről, és tisztázta a szerzői művek és a nyilvánossághoz közvetítés definícióját.¹⁷⁰

Az ügy előzményét az UEFA „blocking” szabályai képezték. Mivel ez a szabály csak a hazai közvetítőkre vonatkozott, a pubtulajdonosok elkezdtek alternatív megoldások után kutatni. A szabály kijátszására néhány vendéglátós külföldi kábelcsatornákra fizetett elő harmadik fél ellátókon keresztül. A jelenség terjedéséhez az is hozzájárult, hogy így jóval alacsonyabb díjakat kellett fizetniük a meccsek megtekintéséért. Mindez a BSkyB exkluzív forgalmazási jogának áttörését is jelentette.¹⁷¹ A BSkyB és a FAPL elkezdtek utánajárni a lezárt időszak alatti jogtalan közvetítéseknek. Az eljárások egy részét a Media Protection Service nevű magáncég vállalta magára. A cél annak megállapítása volt, hogy az egyes vendéglátó egységek hogyan juthattak hozzá a külföldi – főleg görög és dél-afrikai – csatornák műsorához. A pubtulajdonosok védelmükben a költséghatékonyságra helyezték a hangsúlyt, azaz a BSkyB pay-per-view árainak jókora növekedésére hivatkoztak, ugyanis a cég egy éven belül 400-ról 1800 fontra emelte díjtételét.¹⁷²

Azt a rendszert, mely lehetővé tette az ügyben vitatott területű alapú kizárólagosságot, magán és nemzeti intézkedések bástyázták körül.¹⁷³ A felvételek megszervezésére irányuló kötelezettség a FAPL-t terheli, ugyanakkor biztosítania kell, hogy a mérkőzések audiovizuális tartalma a nézőkhöz eljusson. Annak érdekében, hogy a jogokért optimális értéket kapjon, a jogokat területi alapon, három éves időtartamra engedélyezi. A nyílt közbeszerzés keretében zajló értékesítés első lépése az ajánlattevőkhöz intézett felhívás ajánlataik benyújtására. Ez

¹⁶⁷ 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai kontra QC Leisure és társai ítélet C-403/08. valamint Karen Murphy kontra Media Protection Services Ltd. C-429/08 egyesített ügyek, EU:C:2011:631 [a továbbiakban: C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek...].

¹⁶⁸ HAJDÚ Gergely, *Sportközvetítési jogok értékesíthetősége az Európai Unió Bírósága ítéletének tükrében.* (23) *Gazdaság és Jog* 2015/6. [a továbbiakban: HAJDÚ, *Sportközvetítési...*] 21.

¹⁶⁹ C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek, 146. pont.

¹⁷⁰ Uo. 147-152., 183-207. pont; Lásd még: RIPPEL-SZABÓ Péter, *Az Európai Bíróság Murphy-ügyben hozott ítélete és várható hatásai a sportközvetítési jogok piacán.* (9) *Infokommunikáció és jog* 2012/1. [a továbbiakban: RIPPEL-SZABÓ, *Az Európai...*] 26.

¹⁷¹ GEEY Daniel, *The legality of football broadcasts in the UK and the lack of choice for publicans in the Premier League broadcasting market.* (5) *Entertainment and Sports Law Journal* 2007/1. [a továbbiakban: GEEY, *The legality...*] 1.

¹⁷² GEEY, *The legality...* im. 2.

¹⁷³ KABURAKIS Anastasios, Lindholm Johan és Rodenberg Ryan, *British pubs, decoder cards, and the future of the intellectual property licensing after Murphy.* (18) *Columbia Law Journal* 2012/2. [a továbbiakban: KABURAKIS et al., *British pubs...*] 308.

utóbbi egész világra kiterjedő, regionális vagy egyes területekre vonatkozó lehet. Tekintettel arra, hogy a műsorsugárzó szervezetek elsősorban nemzeti bázison jönnek létre, kereslet alapvetően az egyes országokra kiterjedő jogokra nézve áll fenn. A műsorsugárzónak a megkötött szerződésben vállalnia kellett, hogy megakadályozza a mérkőzések elnyert területen kívüli hozzáférhetőségét, tehát kódolniuk kellett a műsorokat. A szerződés részét képezte az a kikötés is, amely megtiltotta számukra a műsorok dekódolását biztosító eszközök – például dekóder kártyák – érintett területen kívüli rendelkezésre bocsátását.¹⁷⁴ A FAPL továbbítja a jelet a jogosult műsorsugárzó szervezetek számára, akik a jelet tömörítve és kódolva műholdon keresztül juttatják el az előfizetőkhez. A nézőknek egy dekódoló eszköze van szükségük ahhoz, hogy a jelet a dekódoló egység segítségével dekódolják és kitömörítsék.¹⁷⁵

A közvetítés jellegéből adódik a nézők lehetősége, mely szerint az elnyert területen kívül, a dekóder kártya alkalmazásával megtekinthessék a mérkőzéseket. Az eszközök aktiválásának előfeltétele ez esetben egy görög lakóhely volt, mely alapján a rendszer a Karen Murphyhez hasonló vásárlóknak hozzáférést biztosított a titkosított jelhez. Ennek következtében egyfajta „szürke piac” alakult ki.¹⁷⁶

A két alapügy közül a Football Association Premier League Ltd. & társai, illetve QC Leisure & társai között, míg másik Karen Murphy és a Media Services között zajlott a High Court of Justice előtt. Az Bíróság elé előzetes döntéshozatali eljárás keretében került az ügy, mely mérőföldkőnek tekinthető az ítélkezési gyakorlatban. Először kellett a Bíróságnak sportközvetítési jogok értékesítésével kapcsolatos ügygel foglalkoznia.¹⁷⁷ A High Court által előterjesztett kérdések két csoportra oszthatók. Az egyik középpontjában az alapvető szabadságok és versenyjog állnak, mégpedig a közvetítési jelek más tagállamból való vételezésének vonatkozásában. A második kérdéskör szerzői jogok tekintetében vetődött fel. Versenyjogi szempontból a legnagyobb horderejű kérdés a műsorszolgáltató azon kötelezettségére vonatkozott, mely a dekódolást biztosító eszközök forgalmazását megtiltotta. A Bíróságnak azt kellett megválaszolnia, hogy mindez céljánál fogva versenykorlátozónak

¹⁷⁴ C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek... im. 31-35. pont.

¹⁷⁵ Uo. 36-38. pont.

¹⁷⁶ JANSSEN Astrid, *Copyright Licensing Revisited*. (13) German Law Journal 2012/1. [a továbbiakban: JANSSEN, Copyright...] 125.

¹⁷⁷ RIPPEL-SZABÓ, *Az európai...* im. 27.

tekinthető-e továbbá szükséges-e a kérdéses kikötés versenyt kizáró, korlátozó vagy torzító jellegét bemutatni.¹⁷⁸

A Bíróság a rendelkezések versenykorlátozó céljának vizsgálata kapcsán a Coditel II. ügyet¹⁷⁹ tekintette irányadónak. Rögzítette, hogy a szerződések nem nyilváníthatóak céljuknál fogva versenykorlátozónak csupán azon az alapon, hogy a jogtulajdonos által meghatározott időszakra, kizárólagos módon átengedett jogok egyedülként illettek meg egy műsorszolgáltatót.¹⁸⁰ Ugyanakkor Kokott főtanácsnok felhívta a figyelmet a Szerződés által deklarált célkitűzésre, mely az egységes belső piac megteremtését hivatott elérni a tagállami piacok egységesítésével. Azon megállapodások esetén, melyek ezzel ellentétes hatást fejtenek ki, megállapítható a 101. cikk (1) bekezdésébe való ütközés.¹⁸¹ A főtanácsnoki indítványhoz hasonlóan a Bíróság is utalt a sportközvetítési jogok és a párhuzamos importkorlátozások közötti összefüggésekre¹⁸², megemlítve utóbbi kapcsán kidolgozott gyakorlatát.¹⁸³ Abszolút területi védelem jelentkezik ugyanis abban az esetben is, ha a műsorszolgáltató számára előírásra kerül a dekódoló eszközök elnyert területen kívüli használatának megakadályozására irányuló kötelezettség.¹⁸⁴ A szerződés versenykorlátozó, ha a rendelkezések célja a közvetítési szolgáltatás határon átívelő nyújtásának megtiltása vagy korlátozása.¹⁸⁵ Nem a kizárólagosság jogellenessége volt kérdéses, hanem a dekóderek értékesítését megtiltó kikötések értékelése. E révén a műsorszolgáltatók abszolút területi védelemre tettek szert, hiszen a rendelkezések az adott területeken kiküszöbölték közöttük a versenyt.¹⁸⁶ A FAPL és társai bizonyos jogi és gazdasági körülmények feltárása esetén meggyőzhették volna a Bíróságot arról, hogy a megállapodás nincs negatív hatással a versenyre, a felek azonban ilyen körülményeket nem tudtak felmutatni.¹⁸⁷ A szerződések versenyellenes tárgyára tekintettel a Bíróság kimondta azok versenykorlátozó jellegét, és deklarálta azok EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe való ütközését. Ezt követően került sor a 101. cikk (3) bekezdése alkalmazhatóságának elemzésére.

¹⁷⁸ C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek...im. 30-55. pont.; Lásd még: TÓTH András, *Az európai sportközvetítési jogok engedélyezési rendszerét alakító európai bírósági ítélet*. (7) Versenytükör 2011/7. [a továbbiakban: TÓTH, *Az európai sportközvetítési...*] 56.

¹⁷⁹ C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek...im. 137. pont.

¹⁸⁰ 1982. október 6-i Coditel SA kontra Cine Vog Films SA ítélet C-262/81, EU:C:1982:334, 15. pont.

¹⁸¹ 2011. február 3 Juliane Kokott főtanácsnok indítványa C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyekben, EU:C:2011:43 [a továbbiakban: Kokott főtanácsnok indítványa C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyekben...] 247. pont.

¹⁸² C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek...im. 139. pont.

¹⁸³ Lásd: 2008. szeptember 16-i Sot. Lélou kai Sia és társai egyesített ügyekben hozott ítélet C-468/06–C-478/06, EU:C:2008:504, 65. pont.; 2009. október 6-i GlaxoSmithKline Services Unlimited kontra az Európai Közösségek Bizottsága ítélet C-501/06, EU:C:2009:610, 59 és 61. pont.

¹⁸⁴ Kokott főtanácsnok indítványa C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyekben... im. 248. pont.

¹⁸⁵ C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek...im. 140. pont.

¹⁸⁶ RIPPEL-SZABÓ, *Az európai...* im. 28.

¹⁸⁷ C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek... im. 142. és 143. pont.

Figyelembe véve a szolgáltatásnyújtás szabadságát érintő korlátozást, a (3) bekezdésben rögzített feltételek nem teljesülnek, így fel sem vetődik a mentesítés lehetősége.¹⁸⁸

A versenyjogi értékelés kapcsán két hiányosság észlelhető. Egyrészt a mentesítés lehetősége tekintetében teljesen elmarad a Wouters-kritériumokra alapozott elemzés, másrészt nem találunk részletezést a versenyjogi sérelem megállapítását követően a következmények vonatkozásában sem. Ahelyett, hogy a Bíróság mélyebben belement volna a versenyt érő pozitív és negatív hatások mérlegelésébe, megállapította a piac részekre osztásának versenyellenességét.¹⁸⁹

Az ítélet hatásai kapcsán a várakozások a műsorsugárzó-szervezetek és a jogtulajdonosok bevételeit érő kedvezőtlen változást emelték ki. A műsorszolgáltatók vonatkozásában ez azon reklámszerződésekből származó összegeket jelentette, melyeket a partnerek a kizárólagosság miatt fizettek. Ugyanakkor ezen bevételek képezték a műsorszolgáltatók jogtulajdonosokkal szembeni refinanszírozásának alapját. A műsorszolgáltatók fizetési hajlandósága közvetetten a sportszövetségi piramis alacsonyabb szintjeit is hátrányosan érinthette. Így az utánpótlás és az amatőr sportegyesületek finanszírozására fordított összegek is csökkenhetnek.¹⁹⁰ A Bíróság az ítéletében utalt a felek árverés keretében történő megállapodására. Semmi sem tiltja ugyanis, hogy a jogtulajdonosok olyan ellenértéket állapítsanak meg, amit a tényleges és potenciális közönség mértéke alapján került meghatározásra.¹⁹¹ Mások arra hívták fel a figyelmet, hogy a jogoknak az Európai Unió teljes területét lefedő értékesítése jelentheti az egyetlen reális eszközt jogaik értékének megőrzésére.¹⁹² Meghatározott keretek között a területi kizárólagosság is fennmaradhat. Ehhez nyelvi korlátozást tartalmazó rendelkezés kikötése szükséges, mellyel elérhető lenne, hogy a műsorsugárzó-szervezet kizárólag az elnyert terület vagy állam nyelvén biztosítson kommentárt.¹⁹³ Az ítélet alapján nyitott kérdés maradt, hogy az olyan kikötések, melyek a csak az aktív eladások tiltására vonatkoznak, elfogadhatóak-e.¹⁹⁴ Ezekre valószínűleg alkalmazható lenne az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének mentesítő rendelkezése, hiszen ez esetben a műsorszolgáltatók az elnyert területen kívüli eladások ösztönzésétől lennének megfosztva. Ugyanakkor a dekóderek passzív, megkeresésen alapuló szolgáltatása továbbra is rendelkezésükre állna.¹⁹⁵

¹⁸⁸ Uo. 144. és 145. pont.

¹⁸⁹ KABURAKIS et al., *British pubs...* im. 315. és 322.

¹⁹⁰ RIPPEL-SZABÓ, *Az Európai...* im. 29–30.

¹⁹¹ C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek... im. 112. pont.

¹⁹² GARDINER et al.: *Sports law...* im. 198.

¹⁹³ RIPPEL-SZABÓ, *Az Európai...* im. 30.

¹⁹⁴ HULSMANN Jenine, *Exclusive territorial licencing of content rights after the EU Premier League judgements.* (26) Antitrust 2012/3. [a továbbiakban: HULSMANN, *Exclusive...*] 36.

¹⁹⁵ RIPPEL-SZABÓ, *Az Európai...* im. 30.

Egy terjedelmes és aprólékos ítélettel állunk szemben, ám az mégis számos kérdést hagyott megválaszolatlanul. Az ítélet alapján egy egész Európát lefedő engedélyezési rendszer képe rajzolódik ki, ám ennek esetleges versenyjogi értékelésére még csak utalást sem tesz.¹⁹⁶ Arra sem kapunk választ, vajon az ítélet miként lesz alkalmazható a műholdas sugárzás mellett a többi platformra.¹⁹⁷ A megoldások közül a területi alapú értékesítés folytatása tűnt a legrealisabbnak, de az ellenérték meghatározásánál a használt dekóder kártyák számának figyelembevételével.¹⁹⁸

A FAPL megváltoztatta az érintett szerződéses kikötéseket. A módosítás két irányban történt. Az engedélyek inntól kezdve kizárólag a brit és az ír nézők számára tették lehetővé az angol opció elérését. Másrészt egyetlen szombat délutáni Premier League mérkőzés élő közvetítését biztosították az Európa többi részére elnyert jogok tekintetében. Így nyilvánvalóan sikerült megfosztani a brit vendéglátósokat az importált dekóder kártyák nyújtotta előnyöktől. Ugyanakkor ez a megoldás további korlátozást jelent az outputra. Kérdés, hogy ennek fényében mennyire felelnek meg az UEFA közvetítési szabályai a versenykövetelményeknek, illetve hogy a jelenlegi jogi és gazdasági környezet alapján mennyiben tekinthetőek a cél eléréséhez szükségesnek és arányosnak. Ezek után már csak idő kérdése, hogy mikor érkeznek el az idő ezen túlhaladott rendelkezések felülvizsgálatára.¹⁹⁹

2.3.A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége

A 101. cikk alkalmazhatóságának előfeltétele a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének megállapítása. Ehhez az Európai Unió Bírósága egy objektív, jogi és ténybeli alapokon nyugvó mércét dolgozott ki.²⁰⁰ Azon megállapodások esnek a cikk hatálya alá, melyek esetén előre látható azok közvetlen, közvetett vagy potenciális hatása, melyek a tagállamok közötti kereskedelem áramlását befolyásolják. Ezen hatás alapján felmerül annak a veszélye, hogy azok a tagállamok közötti egységes piac létrehozásának gátját képezik. Annak további mérlegelése is szükséges, hogy meghatározott termékek vonatkozásában alkalmas-e a rendelkezés a piac tagállamok mentén való felosztására. Utóbbira hivatkozott például a Bizottság a Football Association Premier League ügy kapcsán is. A rendelkezések

¹⁹⁶ KABURAKIS et al., *British pubs...* im. 322.

¹⁹⁷ HULSMANN, *Exclusive...* im. 36.

¹⁹⁸ JANSSEN, *Copyright...* im. 133.

¹⁹⁹ VAN ROMPUY Ben, Premier League fans in Europe worse off after Murphy judgment.

<http://kluwercompetitionlawblog.com/2014/05/06/premier-league-fans-in-europe-worse-off-after-murphy-judgment/> (utolsó megtekintés: 2016.10.17).

²⁰⁰ 1966. június 30-i Société Technique Minière (L.T.M.) kontra Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.) ítélet C-56/65, EU:C:1966:38. 236.

jellegüknel fogva bírnak azzal a hatással, mely alapján alkalmasak felerősíteni a piacok nemzeti határok mentén való tagoltságát.²⁰¹

Az uniós versenyjog alkalmazhatóságát önmagában nem alapozza meg az a tény, hogy egy műsor egy másik tagállamban lévő fogyasztó számára elérhetővé válik. Ugyanakkor feltehetőleg érinti a tagállamok közötti kereskedelmet az értékesítő által jogainak olyan jellegű értékesítése, ahol a vevői oldalon egy másik tagállamban honos fél jelenik meg. Még valószínűbb az érintettség, ha utóbbi fél más tagállamban lévő vevő részére továbbengedélyezi a jogokat.²⁰²

A Bizottság az UEFA Champions League közvetítési jogainak kollektív értékesítésének ügyében is kitért a tagállamok közötti kereskedelem érintettségére. Rögzítette, hogy a legjobb európai klubok részvételével zajló versenysorozat kollektív értékesítési megállapodásai nyilvánvalóan érintik a tagállamok közötti kereskedelmet. Ugyanakkor a klubok egyéni értékesítése, illetve nem kizárólagos alapon történő értékesítés esetén megváltozna a közvetítési jogok kereskedelmének áramlása.²⁰³

2.4. Új irányok a közvetítési jogok értékesítésében

A Bíróság a Murphy-ügyben nem fejtette ki véleményét az ítélet várható hatásairól a platformok összességére vonatkozóan, ám iránymutatásul szolgálhat a jövőre nézve a Bizottság Digitális Egységes Piac eléréséről szóló dokumentuma.²⁰⁴ Ennek fő célkitűzései között szerepel az egyének és vállalkozások számára az online tevékenységeik zavartalan gyakorlásának lehetővé tétele, természetesen a tisztességes verseny keretei között. A stratégia része a Digitális Egységes Piac megvalósítása. Ennek véghezvitelét a határon átnyúló e-kereskedelem előtt álló akadályok lebontásával képzelik el. Kifejezett utalást találunk a területi korlátozások két legjellemzőbb megjelenési formájára, a geo-blockingra és geo-filteringre. Ezek alkalmasak a belső piacon a fogyasztók differenciálására. A Bizottság várakozásai szerint ezek felszámolása számos pozitív hatással járna, többek között átlátható árakhoz, az e-kereskedelemben megjelenő nagyobb versenyhez vezetne, a fogyasztók számára pedig hozzájárulna a szélesebb választási lehetőség és hozzáférés kialakulásához.²⁰⁵

²⁰¹ COMP/C.2/38.173... im. 31. pont.

²⁰² A.M. WACHMEISTER, Broadcasting... im.

²⁰³ COMP/C.2-37.398... im. 133-135. pont.

²⁰⁴ COM(2015) 192 final (A Digital Single Market Strategy for Europe - Analysis and Evidence) 2015.05.06. [a továbbiakban: COM(2015) 192 final...].

²⁰⁵ COM(2015) 192 final... im. 3.o, 21., 24.

3. Sportközvetítési jogok értékesítése és a magyar versenyjog

3.1. Bevezetés

A szocialista időszakban a sport alapvetően állami irányítás alatt állt. A Magyar Televízió egyeduralma jellemezte a piacot, a közvetítésekért ellenértéket nem fizetett. Ezen gyakorlatának a rendszerváltozást követően sem vetett véget. Ráadásul az MTV mint médium az államhoz lazábban kapcsolódó sportszövetségek és sportegyesületek bevételeiből is részesedni kívánt, a televíziós közvetítés révén megemelkedett szponzorálási lehetőségekre hivatkozva. A médiatörvény létrejöttét megelőző viták a kizárólagos állami televízió korának végét, illetve a közszolgálati és kereskedelmi televíziók létrejöttét vetítették elő. Nyilvánvaló volt, hogy a közvetítési jogokkal kapcsolatos gyakorlat is változtatásra szorul. A sporttörvények sorában az 1996. évi LXIV. törvényt²⁰⁶, majd a 2000. évi CXLV. törvényt²⁰⁷ követően elfogadott a 2004. évi I. törvény²⁰⁸ már megfelelően érvényesíti a versenyjogi követelményeket.²⁰⁹

3.2. A sportszövetség vállalkozási minősége

A tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11 § alkalmazhatóságának feltétele, hogy a versenykorlátozó megállapodás vállalkozások között jöjjön létre vagy vállalkozások egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, közttestületének, egyesülésének vagy egyéb szervezetének döntését valósítsa meg.²¹⁰ A vállalkozás fogalma önálló versenyjogi értelmezéssel bír, mely előfeltételezi valamilyen gazdasági tevékenység végzését. Habár még nem került a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elé kifejezetten sportközvetítési jogok értékesítésével kapcsolatos ügy, egyéb esetekben tett megállapításai alapján körvonalazhatóak a jelentéstartalmak.

A versenyhivatal egy összefonódás engedélyezésére irányuló esetben²¹¹ rögzítette azon résztvékenységeket, melyek a professzionális labdarúgáson, mint üzleti tevékenységen belül bevételképző hatással bírnak. Ezek között a televíziós közvetítési jogok értékesítése is

²⁰⁶ 1996. évi LXIV. törvény a sportról.

²⁰⁷ 2000. évi CXLV. törvény a sportról.

²⁰⁸ 2004. évi I. törvény a sportról [a továbbiakban: Stv].

²⁰⁹ SÁRKÖZY Tamás: *Magyar sportjog – az új Polgári Törvénykönyv után.* (Budapest: HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 2015 [a továbbiakban: SÁRKÖZY: Magyar...] 54., 62.

²¹⁰ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról 11§.

²¹¹ VJ-104/2002/17. FOTEX Első Amerikai Magyar Fotószolgáltatási Rt és a FTC Labdarugó és Sport Kft közötti összefonódás engedélyezése, illetőleg átmeneti irányítás időtartamának meghosszabbítása tárgyában hozott határozat. [a továbbiakban: VJ-104/2002/17...].

említésre kerül.²¹² Ugyanakkor kitérnek a professzionális sport kétarcúságára, mely az üzleti tevékenységet megvalósítása mellett a csapatok közötti sportversenyt is magában foglalja, rögzítve, hogy utóbbi nem lehet versenyfelügyeleti eljárás tárgya. Felhívták a figyelmet arra is, hogy a magyar sportéletben a kettő közötti határvonal elmosódott, elválasztásuk nehézségekbe ütközik. Azon bevételek tehát, melyek a felsorolt tevékenységek folytatására vezethetők vissza, közvetlen kapcsolatban állnak a vállalkozás gazdasági tevékenységével.²¹³ A sportszövetség fogalmát, illetve az általa folytatható tevékenységet a sporttörvény határozza meg.²¹⁴ Ezek olyan jogi személyiséggel felruházott különös formában működő egyesületek, melyek tagjai sportegyesületek, illetve sportvállalkozások. A sportszövetséget meghatározott sporttevékenységek körében a tagok érdekvédelmének biztosítására, illetve számukra szolgáltatások nyújtására és nemzetközi kapcsolatok lebonyolítására hozzák létre. A törvény rendelkezése szerint a szakszövetségeknek lehetősége van kereskedelmi szerződést kötni, tovább az adott sportágban megrendezésre kerülő események tekintetében vagyoni értékű jogokat hasznosítani a sportág céljait szem előtt tartva.²¹⁵

3.3.A releváns piac meghatározása

A releváns piacok ismertetése során néhány hazai jellegzetességre hívjuk fel a figyelmet. Amikor a műsorkészítés és műsorterjesztés piacát mint áru vagy szolgáltatási piacot vizsgáljuk, egy többszereplős, számos értékláncolatot magában foglaló környezetről beszélünk.

A kereskedelmi televíziók és rádiók hazai megszületésének következménye volt a piaci verseny jelentkezése a média-értéklánc egyes szereplői között, sőt az egyes elemeken belül is. Mára egy olyan szövevényes hálózat formálódott ki, melyben a verseny nemcsak a tartalom-előállítókat, tartalomszerkesztőket, médiaszolgáltatókat, a terjesztő csomagolókat érinti, de a reklámügynökségeket is.²¹⁶ A médiaszolgáltatási piac tovább differenciálható az általános tematikájú kereskedelmi, valamint a tematikus televíziók között, továbbá ide sorolhatóak a közszolgálati televíziók is.²¹⁷ A tematikus csatornákon belül izolálható a sportcsatornák piaca,

²¹² Uo. 15. pont.

²¹³ Uo. 17. pont.

²¹⁴ 2004. évi I. törvény a sportról 19§(1).

²¹⁵ Uo. 22 §(6).

²¹⁶ SARKADY Ildikó és GRAD-GYENGE Anikó: A média-értéklánc szerzői jogi vonatkozásai. (Budapest: Médiatudományi Intézet, 2012) 47–49.

²¹⁷ A Gazdasági Versenyhivatal jelentése az ÁV-2/2007 sz. ágazati vizsgálatról, 2009. április [a továbbiakban: ÁV-2/2007...] 92. pont.

melyek esetében nem elhanyagolható tényező, milyen nyelven sugározzák műsoraikat.²¹⁸ A keresleti piacon zajló verseny, mely a sportközvetítési jogok megszerzéséért folyik, jóval nagyobb kört fed le a tematikus sportcsatornáknál, hiszen azok nézettségnövelő hatását más csatornák is ki szeretnék használni.²¹⁹

A műsorszolgáltatási piacon jellemzően a free Tv és pay Tv között teszünk különbséget. Ugyanakkor a hazai modell sajátosságáról is említést kell tennünk. Eszerint az előfizetők úgy juthatnak hozzá az egyes csatornához, ha előtte az átviteli hálózat működtetője a műsorszolgáltatók csatornáiból létrehoz egy-egy csomagot.²²⁰

A földrajzi piac meghatározása során a nyelvi és kulturális tényezők eltéréseiből kiindulva tipikusan nemzeti határok mentén választható el a műsorszolgáltatás piaca. Ugyanakkor mindez tovább szűkíthető a kérdéses műsor földrajzi elérhetősége, lefedettsége szerint.²²¹ A GVH a Sport1 összefonódásának ügye kapcsán is Magyarországot jelölte meg releváns földrajzi piacként.²²²

3.4. A közvetítési jogok kollektív értékesítése

Azon megállapodások, melyek esetén a sportszövetség a tag sportszervezetek vagy esetleg sportolók nevében és helyettük köt szerződést a közvetítési jogok engedélyezésére, a kollektív értékesítés köré esnek. A Stv. 36 § (1) bekezdése határozza meg azokat a vagyoni értékű jogokat, melyek esetében megengedett a sportszövetségek általi engedélyezés. A törvény kifejezetten utal a televíziós, rádiós, valamint egyéb elektronikus-digitális technikákkal történő közvetítésre, rögzítésre és ezek kereskedelmi célú hasznosítására. A 37 § (1) a sportszövetséget feljogosítja olyan szabályzat elfogadására, mely az általa szervezett versenyrendszer tekintetében ezen vagyoni értékű jogokat egy bizonyos időtartamra magához vonja, annak érdekében, hogy azokat hasznosítsa. A törvény leszögezi, hogy a felhasználóval szerződést kötő fél maga a sportszövetség. A közvetítési jogok jogtulajdonosai a sportolók és a sportszervezetek, így rendelkezni kell a részükre fizetendő ellenértékről is. Az összegnek előre meghatározottnak és a jogok piaci értékével arányosnak kell lennie, minderről a szövetségi szabályzatban kell rendelkezni. A visszaosztandó érték meghatározására

²¹⁸ 61/2006. Vj. Chellomedia Programing B. V és a Sport 1 TV Műsorszolgáltató Zrt. összefonódása. [a továbbiakban: 61/2006. Vj...] 17. pont.

²¹⁹ TÓTH András, *A Chellomedia/Sport1 összefonódás versenyjogi értékelése.* (4.) Infokommunikáció és jog 2007/17., 29.

²²⁰ ÁV-2/2007... im. 85. pont.

²²¹ Uo. 109. pont.

²²² 61/2006. Vj... im. 42. pont.

iránymutatásként többek között a közvetítések számát és nézettségét, a szolidaritás elvét is kiemeli.

Tekintettel arra, hogy ez a koncepció megakadályozza az egyes klubokat abban, hogy egymással versenyezve, egyenként kössenek szerződést a közvetítővel, nyilvánvalóan megvalósítja a Tpvt. 11 §-ban foglalt versenykorlátozást.²²³

Ezek után egyedül a Tpvt. 17 §-ban rögzített egyedi mentesítés merülhet fel. GVH határozat hiányában csak nagyjából körvonalazhatóak azok a kritériumok, melyek elengedhetetlenek a mentesüléshez. A szerződés időtartama tekintetében legfeljebb három év tűnik megengedhetőnek. Lényeges, hogy a sportszervezetek között a kapott összeg valóban igazságosan kerüljön elosztásra. Kritérium továbbá a nyílt pályázati eljárás során történő értékesítés, illetve egy elvárás, hogy a szerződés egyéb kereskedelmi jogok értékesítését, illetve az egyéb platformokra történő értékesítést ne akadályozza. Érvként szólhat a kollektív értékesítés mellett a versenysorozattal kapcsolatos egységes brand kialakításához való hozzájárulás is. Az előnyökből részesednie kell a fogyasztóknak is, elsősorban jobb minőségű közvetítések révén.²²⁴ Lényeges továbbá, hogy a jogokat megszerző médiaszolgáltató elővásárlási joga ne legyen korlátlan és a piacra belépő új versenytársak részére a jogok bizonyos mértékben elérhetőek legyenek.²²⁵

A Digi Tv 2009-es piacra lépését követően tapasztalható egy tendencia, mely a sportközvetítések és az azokhoz kapcsolódó műsorszámok tekintetében emelkedést hozott, emelve a sportközvetítési jogok értékét is. Amennyiben ez a dinamikus fejlődés a jövőben is folytatódna, nem elképzelhetetlen a az értékesítési gyakorlatot felülvizsgáló eljárás megindulása.²²⁶

3.5.A társadalom számára nagy jelentőséggel bíró eseményekszabályozása, avagy kivétel a kizárólagosság alól

Az időbeli és térbeli kizárólagossághoz kapcsolódnak a társadalom számára kiemelkedő jelentőséggel bíró események az ezekkel összefüggő rövid beszámoló kérdésével

²²³ PRINCZINGER Péter (szerk.): Sportjog II. (Budapest: ELTE Jogi Kari Jegyzetek, 2011) [a továbbiakban: PRINCZINGER: Sportjog...] 387.

²²⁴ RIPPEL-SZABÓ Péter, A televíziós sportközvetítési jogok használatának engedélyezésére irányuló szerződések. (8) Infokommunikáció és jog 2011/5. [a továbbiakban: RIPPEL-SZABÓ, A televíziós...] 189-190.

²²⁵ RIPPEL-SZABÓ Péter, A sportközvetítési jogok kollektív értékesítésére irányuló megállapodások főbb versenyjogi aspektusai. [a továbbiakban: A sportközvetítési jogok...] <http://versenyjog.com/index.php/hu/blog/182-a-sportk%C3%B6zvet%C3%ADt%C3%A9si-jogok-kollekt%C3%ADv-%C3%A9rt%C3%A9kes%C3%ADt%C3%A9s%C3%A9re-ir%C3%A9ny%C3%B3-meg%C3%A1llapod%C3%A1sok-f%C5%91bb-versenyjogi-aspektusai> (utolsó megtekintés: 2016.10.22.)

²²⁶ A sportközvetítési jogok... im.

egyetemben.²²⁷ A GVH ágazatai jelentésében találunk utalást arra, hogy az értékes sportjogokhoz való hozzáférhetőség hiányt szenved. Néhány piaci szereplő szóvá tette ugyanis, hogy a médiatörvényben²²⁸ foglaltak ellenére továbbra sem kerül lehatárolásra a társadalom számára nagy jelentőséggel bíró események köre. Ennek elmaradása hátrányként jelentkezik a kizárólagos joggal nem rendelkező közvetítők oldalán, hiszen így még a sporteseményekről készült rövid összefoglaló közzétételére sincs lehetőségük.²²⁹

Az ún. „koronaékszerek” azért jelentkezik a kizárólagosság korlátjaként, mert a médiaszolgáltatókat, amelyeknél a lakosság legalább húsz százaléka nem rendelkezik hozzáféréssel, ajánlattételi kötelezettség terheli az ajánlatkérést igénylő médiaszolgáltató felé. Utóbbi médiaszolgáltató esetében feltétel, hogy a társadalom nyolcvan százaléka számára elérhető legyen.²³⁰ A 2010. évi médiatörvény a Médiatanácsot jogosította fel arra, hogy gondoskodjon a társadalom számára nagy jelentőséggel rendelkező események jegyzékének megszerkesztéséről.²³¹ Ennek összeállítása során az alábbi szempontok irányadóak: az eseményt jelentős érdeklődés övezza, illetve a többi európai állam számottevő része által közvetített magyar vonatkozású vagy világ- vagy európai szinten megrendezett verseny legyen. Ezt követően a Bizottság a részére indoklással megküldött listát jóváhagyja, majd az Európai Unió Hivatalos Lapjában teszi közzé.²³² A Médiatanács egy tizennégy eseményt magában foglaló listát tett közzé, mely többek között a téli és nyári olimpiai játékokat, a férfi labdarúgó válogatott mérkőzéseit, a legjelentősebb kézilabda, vízilabda, kosárlabda és jégkorong mérkőzéseket, a Forma-1 Magyar Nagydíjának futamát, továbbá a kajak-kenu és úszás hazai érdekeltégű döntőit tartalmazza.²³³

A kizárólagosság kapcsán felmerülő másik kérdés a sporteseményekről készíthető rövid híradás. Ennek feltételeit szintén a médiatörvény határozza meg.²³⁴ Ez a lehetőség azon versenyekre, mérkőzésekre vonatkozik, melyeket az Európai Unió valamely tagállama kiemelkedő jelentőséggel bíró eseménynek nyilvánított. A Magyarországon letelepedett médiaszolgáltató nem hátrálhat ki a szerződés megkötésétől, amennyiben kizárólagos joggal szerezte meg valamely sportrendezvény közvetítési jogát. További feltétel, hogy a hozzáférést

²²⁷ SÁRKÖZY: Magyar... im. 228.

²²⁸ 1996. évi I. törvény a rádiózásról és a televíziózásról 9/A§ (2010.09.06-i szövegállapot).

²²⁹ ÁV-2/2007... im. 130. pont.

²³⁰ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról [a továbbiakban: 2010. évi CLXXXV. törvény...] 16 § (1) és 18 § (1).

²³¹ Uo. 183 § (1) q. pont.

²³² Uo. 16§ (3)-(4).

²³³ Előkészítő dokumentum a társadalom számára kiemelten nagy jelentőséggel bíró események kizárólagos közvetítési jogaival kapcsolatos nyilvános meghallgatáshoz 18.

²³⁴ 2010. évi CLXXXV. törvény... im. 19 §.

méltányosan, ésszerűen és megkülönböztetéstől mentesen kell biztosítani olyan érték ellenében, mely legfeljebb a hozzáférés lehetővé tételével felmerülő összegig terjedhet. Vítás kérdésekben a Médiatanács bármely fél indítványozására, rövid határidővel dönt. A hírműsorban bemutatandó részlet a közvetített esemény bármely jelenete lehet, de hossza törvényileg korlátozott a műsorszám 10%-ára, de 50 másodpercet nem haladhat meg.

4. Összefoglalás

A sportot övező környezet megváltozásában, annak „üzletiesedésében” kiemelkedő szerepet tulajdoníthatunk a közvetítési szektor szabályozásában és technológiájában bekövetkezett változásoknak. A lépések határozottan egy észak-amerikai rendszer meghonosodását vetítik elő, legalábbis a sportszektor jövedelmezősége tekintetében. Habár az európai sportkultúrában momentán idegenek az észak-amerikai sportot jellemző megoldások, mégis előrevetíthetik az európai professzionális sport esetleges átalakulásának irányát.²³⁵

A sportról szóló Helsinki jelentésben²³⁶ a Bizottság felismerte a sport sajátos szerepét és az európai sportmodell létét, ugyanakkor az is elmondható, hogy újabban ezt a piramis struktúrát egyre több támadás éri. A sportszövetségek túl nagy arányban hozhatnak meg közvetlen és jelentős kereskedelmi vonatkozású döntéseket, befolyásolva ezzel a klubok helyzetét is.²³⁷ A megváltoztatott megállapodások előnyt hoztak a klubok, a közvetítők és a szurkolók számára is,²³⁸ de a módosítások nem bizonyulnak elegendőnek a probléma megoldásához. A gazdaságilag gyengébb és erősebb klubok közötti különbség nő, így kérdéses, hogy a kollektív megállapodások mennyiben érik el céljukat.

Összességében egy, a fogyasztók érdekét szem előtt tartó rendszert kellene összeegyeztetni a különböző gazdasági érdekekkel, szem előtt tartva az európai sport hagyományait. Lényeges az eredmény bizonytalansága; egy kiegyenlített bajnokság a jogok értékét is növeli, ugyanakkor a szurkolók érdekét is szolgálja. A piramis struktúra nagysága miatt felmerülhet annak csökkentése, átalakítása is. Kérdés, hogy a kollektív értékesítés során a továbbiakban is elég lesz-e a szolidaritásra való hivatkozás, hiszen annak ellenére, hogy a sportszövetségek előszeretettel alkalmazzák, nem elengedhetetlen a rendszer működéséhez. Szükség lenne olyan megoldások keresésére, mely alkalmas a szolidaritás megvalósítására, esetleg

²³⁵ WEATHERILL: European sports... im. 149.

²³⁶ COM(1999) 644 final The Helsinki Report on Sport, 1999.12.10.

²³⁷ WEATHERILL: European sports... im. 308.

²³⁸ IP/02/806. sz. ügy (Commission welcomes UEFA's new policy for selling the media rights to the Champions League) 2003.06.03.

elmozdulni a már létező kísérletek továbbfejlesztése felé. Ezek közül a fizetési sapka²³⁹ hatékonyabbá tétele hozzájárulhat a probléma megoldásához. Hasonlóképp szükséges lehet egy meghatározott összeg felett költő klubokat terhelő luxusadó is. A jelenlegi rendszer fennmaradása esetén megoldást jelenthet a nagyobb hatékonyság és átláthatóság biztosítása, a kizárólagosság kapcsán a pedig a passzív értékesítések garantálása. A kizárólagosság vonatkozásában szigorúbb megkötések előírása is felvetődhet.

A közvetítési jogok értékesítéséből származó bevételek növekedése nemcsak a Premier League, de a Bundesliga esetében is megfigyelhető.²⁴⁰ Utóbbi vonatkozásában a Bundeskartellamt jóváhagyta a 2017/18-as szezontól kezdődő időszakra a jogok kollektív értékesítési struktúráját.²⁴¹ Ugyanakkor a technika fejlődésére és a jogok értékének növekedésére tekintettel semmi sem garantálja, hogy akár a Bizottság, akár a tagállami versenyhatóságok a jövőben ne kifogásolnák a bevett értékesítési módszereket, alapvető változásokat hozva a közvetítési jogok kereskedelmében.

²³⁹ COAKLEY és DUNNING: Handbook... im. 164.

²⁴⁰ DFL überspringt erstmals Milliarden-Marke bei nationalen Medien-Rechten pro Saison durchschnittlich 1,16 Milliarden Euro ab 2017/18 <http://www.bundesliga.de/de/dfl/dfl-ueberspringt-erstmal-milliarden-marke-bei-nationalen-medien-rechten-pro-saison-durchschnittlich-1-16-milliarden-euro-ab-2017-18-agmdsp.jsp> (utolsó megtekintés: 2016.10.29).

²⁴¹ B6-32/15 Vermarktung der medialen Verwertungsrechte an Fußballspielen der Bundesliga und der 2. Bundesliga ab der Saison 2017/2018, 2016.04.11.

Bibliográfia

Esetek

Európai Unió Bírósága

1966. június 30-i Société Technique Minière (L.T.M.) kontra Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.)  t let C-56/65, EU:C:1966:38
1974. december 12-i Walrave  s Koch- t let C-36/74, EU:C:1974
1976. j lius 14-i Gaetano Don  kontra Mario Mantero- t let C-13/76, EU:C:1976:115
1982. október 6-i Coditel SA kontra Cine Vog Films SA  t let C-262/81, EU:C:1982:334
1985. október 15-i Georges Heylens  s társai- t let C-222/86, EU:C:1987:442
1991.  prilis 23-i H ffner  s Elser- t let C41/90, EU:C:1991:161
1995. december 15-i Bosman- t let C-415-93, EU:C:1995:46
2000.  prilis 11-i Christelle Deli ge  s Fran ois Pacqu e- t let C-51/96  s C-191/97 egyesített  gyek, EU:C:2000:199
2000.  prilis 13-i Jyri Lehtonen- t let C-176/96, EU:C:2000:201
2002. február 18-i Wouters  s társai  t let C-309/99, EU:C:2002:98
2004. szeptember 30-i Meca-Medina  s Majcen kontra Bizottság- t let T-313/02, EU:T:2004:282
2005. janu r 25-i Piau kontra Bizottság  t let T-193/02, EU:T:2005:22
2005. december 15-i Infront WM kontra Bizottság  t let T-33/01, EU:T:2005:461
2006. július 18-i David Meca-Medina  s Igor Majcen kontra Bizottság- t let C-519/04, EU:C:2006:492
2008. március 13-i Infront WM kontra Bizottság  t let C-125/06, EU:C:2008:159
2008. szeptember 16-i Sot. L los kai Sia  s társai egyesített ügyekben hozott  t let C-468/06–C-478/06, EU:C:2008:504
2009. október 6-i GlaxoSmithKline Services Unlimited kontra az Európai K z s gek Bizotts ga  t let C-501/06, EU:C:2009:610
2011. február 17-i FIFA kontra Európai Bizottság  t let T-68/08, EU:T:2011:44
2011. febur r 17-i FIFA kontra Bizottság  t let T-385/07, EU:T:2011:42
2011. febur r 17-i UEFA kontra Bizottság- t let T-55/08, EU:T:2011:43

2011. október 4-i Football Association Premier League és társai kontra QC Leisure és társai ítélet C-403/08. valamint Karen Murphy kontra Media Protection Services Ltd. C-429/08 egyesített ügyek, EU:C:2011:631

2011. február 3 Juliane Kokott főtanácsnok indítványa C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyekben, EU:C:2011:43

Európai Bizottság

IV/37.214 sz. ügy (DFB - Central marketing of TV and radio broadcasting rights for certain football competitions in Germany) HL [1999] C6., 1999.01.09, 10-11. o

IV/37.398 sz. ügy (UEFA - Central marketing of the commercial rights to the UEFA Champions League) HL [1999] C99., 1999.04.10, 23-24. o

COMP/C2. – 37.576 sz- ügy Notice to UEFA's broadcasting rules HL [2000] C 121, 2000.04.29, 14-15. o

COMP/37.576 sz. ügy (UEFA's broadcasting regulations), HL [2001] L171., 2001.06.26, 12-28. o

COMP/37 806. sz ügy (ENIC/UEFA), 2002.07.25

COMP/38158. sz. ügy (Meca-Medina és Majcen/NOB), 2002.08.01

COMP/C.2/37.398. sz. ügy (Notice published pursuant to Article 19(3) of Council Regulation No 17 - Joint selling of the media rights of the UEFA Champions League on an exclusive basis), HL [2002] C 196., 2002.08.17., 3-5. o

COMP/M. 2876 sz. ügy (Newscorp/Telepiu), HL [2002] C 255., 2002.10.23, 20. o

IP/02/1051 sz. ügy (Comission opens proceedings into joint selling of media rights to the English Premier League) 2002.12.20

IP/02/806 sz. ügy (Commission welcomes UEFA's new policy for selling the media rights to the Champions League) 2003.06.03.

COMP/C.2/38.173 and 38.453 sz. ügy (Notice published pursuant to Article 19(3) of Council Regulation No 17 – joint selling of the media rights of the FA Premier League on an exclusive basis), HL [2004] C115., 2004.04.30., 3-6

COMP/C-2/37.214 sz. ügy (Joint selling of the media rights to the German Bundesliga), HL [2005] L134., 2005.05.27., 46. o

COMP/C.2/38.173 sz. ügy (Joint selling of media rights to the FA Premier League) 2006.03.22

COMP/C.2-37.398. sz. ügy (Joint selling of the commercial rights of the UEFA Champions League) HL [2003] L291., 2008.11.08, 22-55. o

Bundeskartellamt

B6-32/15 Vermarktung der medialen Verwertungsrechte an Fußballspielen der Bundesliga und der 2. Bundesliga ab der Saison 2017/2018, 2016.04.11.

GVH

VJ-104/2002/17. FOTEX Első Amerikai Magyar Fotószolgáltatási Rt és a FTC Labdarugó és Sport Kft közötti összefonódás engedélyezése, illetőleg átmeneti irányítás időtartamának meghosszabbítása tárgyában hozott határozat

61/2006. VJ. Chellomedia Programing B. V és a Sport 1 TV Műsorszolgáltató Zrt. összefonódása

Könyvek

Cahsmore, Ellis: *Making sense of sports*. (London, New York: Routledge, 1996)

Coakley Jay és Dunning Eric (szerk.): *Handbook of sport studies*. (London: SAGE Publications, 2002)

Földesiné Szabó Gyöngyi, Gál Andrea és Dóczi Tamás: *Sportszociológia*, Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF), Budapest, 2010

Gardiner, Simon et al.: *Sports law*. (London, New York: Routledge, 2012)

Gálik Mihány: *A médiakoncentráció szabályozása*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2011

Giulianotti, Richard: *Football – A Sociology of the Global Game*. (Cambridge: Polity Press; Malden: Blackwell Publishers, 1999)

Horne John és Manzenreiter Wolfram (szerk.): *Sports mega-events: social scientific analyses of a global phenomenon*. (Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 2006)

Nádori László és Bátonyi Viola: *Európai Unió és a sport*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, Pécs, 2003

Pijetlovic, Katarina: *EU sports law and breakaway leagues in football* (Hague: Asser Press; Springer, 2015)

Polyák Gábor, *A médiarendszer kialakítása*, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008

Polley, Martin: *Moving the Goalposts: a history of sport and society since 1945*. (London, New York: Routledge, 1999)

Princzinger Péter (szerk.): *Sportjog II*. (Budapest: ELTE Jogi Kari Jegyzetek, 2011)

Rippel-Szabó Péter, *A televíziós sportközvetítési jogok használatának engedélyezésére irányuló szerződések*. (8) Infokommunikáció és jog 2011/5.

Sarkady Ildikó és Grad-Gyenge Anikó: A média-értéklánc szerzői jogi vonatkozásai. (Budapest: Médiatudományi Intézet, 2012)

Sárközy Tamás: *Magyar sportjog – az új Polgári Törvénykönyv után.* (Budapest: HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 2015)

Szemesi Sándor: *Nemzetközi és európai sportjog.* (Debrecen: Campus Kiadó, 2015)

Teleki Zsuzsa: *A kizárólagos közvetítési jogok korlátozása hazánkban és az Európai Unióban.* In Egyedi Nagy Mihány et al. (szerk.): Magyarország Médiakönyve 2002. (Budapest, Enamiké, 2002)

Tóth András: *Az elektronikus hírközlés és média gazdasági szabályozásának alapja és versenyjogi vonatkozásai,* HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008

Tóth Tihamér: *Az Európai Unió versenyjoga,* Wolters Kluwer Complex Kiadó Kft., Budapest, 2014

Weatherill, Stephen: *European sports law: collected papers.* (Hague, Asser Pr. Springer, 2014)

Cikkek

Ács Pongrác: Nemzetközi és hazai sportgazdasági trendek, Sportszakember-továbbképzési konferenciasorozat kiadványa, Nemzeti Sportszövetség, Budapest., 25-33.

Blackshaw Ian, *Collective sale of television right sin the European Union: competition law aspects.* (46) De Jure 2013/2., 401-412.

Boyes Simon, *Don't take away my break-away: balancing regulatory and commercial interests in sport,* Nottingham Law Jorunal (25) 2016., 28-38.

Daly Ken, *'Official Suppliers' in Sport: An outdated EU competition policy holding back the commercial development of sport in Europe.* (8) Competition Law International 2012 /1, 50-54.

Dóczi Tamás: *Sport és globalizáció: a 21. század kihívásai,* Kalokagathia, 2007. (45. évf.) 1-2. szám, 5-13.

Geey Daniel, *The legality of football broadcasts in the UK and the lack of choice for publicans int he Premier League broadcasting market.* (5) Entertainment and Sports Law Journal 2007/1.

Hajdú Gergely, *Sportközvetítési jogok értékesíthetősége az Európai Unió Bírósága ítéletének tükrében.* (23) Gazdaság és Jog 2015/6., 21-24.

Harbord David és Szymanski Stefan, *Football trials,* (25.) European Competition Law Review 2004/2., 117-122.

Hatton Catriona, Wagner Christoph és Armengod Héctor, *Fair play: How competition authorities have regulated the sale of football media rights in Europe*, (28.) European Competition Law Review 2007/6., 346-354.

Hulsmann Jenine, *Exclusive territorial licencing of content rights after the EU Premier League judgements*. (26) Antitrust 2012/3., 30-37.

Janssen Astrid, *Copyright Licensing Revisited*. (13) German Law Journal 2012/1., 124-133.

Kaburakis Anastasios, Lindholm Johan és Rodenberg Ryan, *British pubs, decoder cards, and the future of the intellectual property licensing after Murphy*. (18) Columbia Law Journal 2012/2., 307-322.

Kealy Eoin, *It's just not cricket: EU competition law and its application to sporting rules*, (Vol. 2) King's Student Law Review, 2010/1., 87-102.

Manville Andreas, *European Courts vs Sports Organisations – Who Will Win the Antitrust Competition?*, (8) International Sports Law Journal 2008/3-4., 19-25.

McAuley Darren, *Exclusively for all and collectively for none: refereeing broadcasting rights between the Premier League, European Commission and BSkyB*, (25.) European Competition Law Review 2004/6., 370-379.

Rippel-Szabó Péter, *Az Európai Bíróság Murphy-ügyben hozott ítélete és várható hatásai a sportközvetítési jogok piacán*. (9) Infokommunikáció és jog 2012/1., 26-31.

Stewart Steven, *The Development of Sport Law in the European Union, in Globalisation and Competition law aspects of European Broadcasting Sport Rights* (16) Sports Lawyers Journal 2009/1., 183-230.

Szécsényi László, *A Német Labdarúgó Szövetség (DFB) európai kupamérkőzésekre vonatkozó hasznosítási jogai*, (5.) Jura 1998/2., 28-29.

Toft Torben, *Football: joint selling of media rights*, Competition Policy Newsletter 2003/3., 47-52.

Tóth András, *A Chellomedia/Sport1 összefonódás versenyjogi értékelése*. (4.) Infokommunikáció és jog 2007/17., 28-33.

Tóth András, *Az európai sportközvetítési jogok engedélyezési rendszerét alakító európai bírósági ítélet*. (7) Versenytükrök 2011/7., 55-58.

Egyéb dokumentumok

A Gazdasági Versenyhivatal jelentése az ÁV-2/2007 sz. ágazati vizsgálatról, 2009. április

A.M. Wachmeister, *Broadcasting of Sports Events and Competition Law*, (1998) Competition Policy Newsletter 1998/2.

COM(1999) 644 final The Helsinki Report on Sport, 1999.12.10.

COM(2007) 391 végleges Fehér Könyv a sportról, 2007.07.11.

COM(2015) 192 final (A Digital Single Market Strategy for Europe - Analysis and Evidence) 2015.05.06.

IP/97/85 Television without frontiers and major (sport) events: Commission Communication, 1997.02.15.

OECD Roundtable on competition issues related to sport

Remetei-Filep Ádám: *The whereabouts rules of WADA and competition law*. Versenyjogi kutatóközpont, Budapest, CLRC WP/2011/1

SEC/2007/0935 final Commission Staff Working Document – The EU and sport: Background and context

Internet

A sportközvetítési jogok kollektív értékesítésére irányuló megállapodások főbb versenyjogi aspektusai. <http://versenyjog.com/index.php/hu/blog/182-a-sport%C3%B6zvet%C3%ADt%C3%A9si-jogok-kollekt%C3%ADv-%C3%A9rt%C3%A9kes%C3%ADt%C3%A9s%C3%A9re-ir%C3%A1nyul%C3%B3-meg%C3%A1llapod%C3%A1sok-f%C5%91bb-versenyjogi-aspektusai>

BBC boss defends Sky's football deal ,
<https://www.theguardian.com/media/2003/aug/25/bskyb.broadcasting>

DFL überspringt erstmals Milliarden-Marke bei nationalen Medien-Rechten pro Saison durchschnittlich 1,16 Milliarden Euro ab 2017/18 <http://www.bundesliga.de/de/dfi/dfi-ueberspringt-erstmal-milliarden-marke-bei-nationalen-medien-rechten-pro-saison-durchschnittlich-1-16-milliarden-euro-ab-2017-18-agmdsp.jsp>

A T-385/07., T-55/08. és T-68/08 . sz. ügyekben hozott ítélet - FIFA és UEFA kontra Bizottság <http://www.jogiforum.hu/hirek/24827>

Van Rompuy Ben, Premier League fans in Europe worse off after Murphy judgment
<http://kluercompetitionlawblog.com/2014/05/06/premier-league-fans-in-europe-worse-off-after-murphy-judgment/>

Jogszabályok

Európai uniós jogszabályok

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés HL [2012] C326/1

A Tanács irányelve (1989. október 3.) a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról, HL [1989] L 298., 1989.10.17

Az Európai Parlament és a Tanács 97/36/EK irányelve (1997. június 30.) a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról, HL [1997] L 202, 1997.07.30

Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv), HL [2010] L 95, 2010.04.15

Magyar jogszabályok

1996. évi LXIV. törvény a sportról.

2000. évi CXLV. törvény a sportról.

2004. évi I. törvény a sportról

1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról

1996. évi I. törvény a rádiózásról és a televíziózásról

2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról